

Slovenski čebelar

št. 9

letnik CX –
september 2008

ISSN 0350-4697

110 let revije Slovenski čebelar
1898/2008

Ostanki v medu

Kozarec za slovenski med

**Interna kontrola medu
s pregledniško mrežo**

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D

Cenjene stranke obveščamo,
da smo se 1. 3. 2008 preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
7S - 57,40 €, 5S - 52,20 €

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD LR 2/3

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. • Vosek odkupujemo po 3,12 do 3,54 eur za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €. ■

Pri izvozu z AC proti Vrhniki,
desno po magistralni cesti
proti Ljubljani, 300 m od
izvoza naprej prvo večje
križišče desno. Glej smerokaz.

GRELCI ZA MED

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!

Žica za satnike 250 g
RSF 4,4 €,
250 g CINK 2,2 €

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,59 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme.

Konzumni sladkor za krmljenje čebel po ugodni ceni!

UVODNIK

Spoštovani čebelarke in čebelarji!

Razmere za čebelarjenje se v zadnjem času v Sloveniji stalno poslabšujejo in so že dosegle kritično točko, saj se je gospodarnost pri poklicnih čebelarjih tako poslabšala, da so nekateri že zmanjšali svojo dejavnost oziroma jo celo opustili, nekateri pa razmišljajo o tem. Nič boljše niso razmere pri ljubiteljskih čebelarjih, saj množična izginotja čebel, napor pri zatiranju varoj, pomori čebel in razrednotenje prodajnih cen čebeljih pridelkov, zlasti medu, ter slabe letine zmanjšujejo interes za čebelarjenje, še zlasti pri mlajši generaciji.

Res pa je tudi, da je vodstvu ČZS s svetovalno službo in ob dobrem sodelovanju z MKGP v zadnjem obdobju uspelo izboljšati stanje, saj so bile zakonsko odpravljene diskriminatorne določbe in davčni zakonodaji, na podlagi spremenjene Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2008–2010 in v sodelovanju z NVI pa je bila organizirana tudi akcija enotnega zatiranja varoj z zdravilom Bayvarol, ki so ga čebelarji prejeli brezplačno. Oboje je bilo zlasti pri ljubiteljskih čebelarjih zelo dobro sprejeto. Poleg tega je bilo v zadnjem času veliko narejenega na področju promocije čebelarstva, pri čemer sta bila zlasti poudarjena pomen čebel pri ohranjanju naravnega ravnovesja ter zdravilnost medu in drugih čebeljih pridelkov.

V okviru omenjene uredbe že več let zapored izvajajo številne analize vzorcev medu s celotnega območja RS, rezultati teh analiz pa potrjujejo visoko kakovost medu, pridelanega na območju naše države. Poleg tega je večina slovenskih čebelarjev opravila potrebno izobraževanje s področja pridelave varne hrane, saj smo čebelarji dolžni izvajati dobro prakso na tem področju. V okviru ČZS deluje ustrezno število preglednikov medu na terenu, ki čebelarjem pomagajo izvajati notranji nadzor nad pridelavo medu. Ti so doslej delovali v okviru kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti, od septembra naprej pa bodo kot svetovalci zaupniki na voljo vsakemu čebelarju, ki je registriran v skladu s predpisi. Zato, čebelarji, povprašajte preglednika za nasvet ali ga prosite za pomoč! Cilj pregledniške mreže je še izboljšati kakovost in varnost slovenskega medu.

Kljub navedenim ukrepom pa so naši čebelarski pridelki še vedno premalo prepoznavni, zato smo se v

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Fotografija na naslovnici: Čebela na mrtvi koprivi (*Lamium purpureum* L.). Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Jožef Smrkolj 261

NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Franc Šivic: Novice iz sveta	263
Andreja Kandolf in Tomaž Samec: Interna kontrola medu – nova pregledniška mreža	265
dr. med. Rodoljub Živadinovič: Matica kot pomemben dejavnik produktivnosti čebelje družine (II. del)	266
Andreja Kandolf in Vlado Auguštin: Ostanke v slovenskem medu	268
Prevod in priredba Maja Smodiš Škerl: Toksičnost eteričnih olj in organskih kislin, s katerimi so krmili čebele (<i>Apis mellifera</i>)	270

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Janko Goričan: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v septembru 274

VETERINARSKI NASVETI

Borut Preinfalk, dr.vet.med.: Veterinarski nasveti za september 277

MEDOVITE RASTLINE

dr. Robert Brus: Mehurnik (*Koelreuteria paniculata* Laxm.) 278

POTOPIS

Franc Šivic: Pri čebelarju na Kubi 280

DOGODKI IN OBVESTILA

OBVESTILA ČZS 286

MALI OGLASI

OSMRTNICE 294

OSMRTNICE 295

INDEX

EDITORIAL

Jožef Smrkolj 261

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Franc Šivic: World News	263
Andreja Kandolf and Tomaž Samec: Internal Honey Control – New Survey Network	265
Rodoljub Živadinovič, PhD (Med.): Queen Bee – An Important Factor in the Productivity of a Bee Colony (Part II)	266
Andreja Kandolf and Vlado Auguštin: Residua in Slovenian Honey	268
Translation and Adaptation by Maja Smodiš Škerl: The Toxicity of Essential Oils and Organic Acids Used for Feeding Bees (<i>Apis mellifera</i>)	270

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Janko Goričan: Beekeeper's Chores for Alberti-Žnideršič and Langstroth Bee Hives in September 274

VETERINARY ADVICE

Borut Preinfalk, PhD (Vet. Med.): Veterinary Advice for September 277

FORAGE PLANTS

Robert Brus, PhD: Panicled Goldenrain tree (*Koelreuteria paniculata* Laxm.) 278

TRAVEL STORY

Franc Šivic: Visiting a Beekeeper on Cuba 280

NEWS AND EVENTS

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 286

SMALL ADS

OBITUARIES 294

OBITUARIES 295

okviru komisije za ekonomiko pri ČZS in v sodelovanju s svetovalno službo odločili uvesti sodobnejše marketinške prijeme pri njihovem trženju. Na podlagi natečaja smo izbrali moderen logotip (znak) in slogan, ki naj bi v prihodnje simbolizirala slovensko čebelarstvo, v okviru sprejetega pravilnika pa naj bi ju uporabljali vsi čebelarji in polnilci medu. Poleg tega je bila na podlagi natečaja izbrana nova oblika kozarcev za polnjenje slovenskega medu. Nove kozarce smo tudi ustrezno zaščitili, javnosti pa smo jih predstavili na Kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni.

Kozarec bo dovoljeno uporabljati izključno v skladu s sprejetim pravilnikom, ki je objavljen v tej številki Slovenskega čebelarja. Naša želja in naš cilj je, da bi v prihodnje ves med, pridelan v Sloveniji, polnili samo v nove kozarce. Naloga vseh čebelarjev in polnilcev medu je, da bomo v prihodnje zagotovili kar največjo prepoznavnost novega kozarca, s tem pa bomo pri porabnikih vzpostavili zaupanje, da je v tem kozarcu varen in kakovosten med, nabran na rastlinah, ki rastejo v Sloveniji, in da z nakupom tega medu hkrati podpirajo obstoj čebelarstva, ki skrbi za ohranjanje naravnega ravnovesja in s tem življenja.

Anketa, ki smo jo izvedli ob akciji »En dan slovenski med za zajtrk v slovenskih vrtcih«, je pokazala, da je za porabnika daleč najpomembnejša kakovost medu in da Slovenci povprečno pojemo 1,8 kg medu na leto, zato je razumljivo, da je cena manj pomembna. Porabnike moramo seznaniti s tem, da med ni enak medu, da je domači slovenski med zares kakovosten in da ga bo zanesljivo dobil, če bo kupil med v novem kozarcu. S tem se bo izognil nakupu medu iz daljnih dežel, katerega varnost in kakovost nista zanesljivi, nakupu medu neznanega izvora ali celo nakupu ponaredek medu. Ta dejstva moramo uporabiti v našo korist, zato moramo našemu medu zagotoviti evropsko primerljivo ceno.

Z novim kozarcem želimo in moramo zagotoviti prepoznavnost embalaže, ki bo pri porabnikih ustvarila zaupanje in jamstvo, da je v njej resnično samo naraven, varen in kakovosten med, ki so ga čebele nabrale na rastlinah na območju R Slovenije. Tak med je plemenit, prefinjen prehranski pridelek s številnimi zdravilnimi lastnostmi, zato si zasluži temu primerno ceno. Med je kot tekoče zlato in naj bo zato tudi tako cenjen.

Jožef Smrkolj,
predsednik komisije UO ČZS za ekonomiko

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 041/619 524

Novice iz sveta

Besedilo in foto: **Franc Šivic**

Švica

Letošnji že 85. kongres nemško in retoromansko govorečih čebelarjev bo pod geslom »Čebelarjenje za prihodnost – prihodnost za čebelarjenje« od 25. do 28. septembra v švicarskem mestu Appenzell. Kot je zapisano v programu, bodo na kongresu predavali:

dr. Robert Zegler: Novo o hruševem ožigu, dr. Peter Rosenkranz: Rezultati čebeljega monitoringa, dr. Stefan Berg: Vedenje matic in trotov med parjenjem, zdravilka Rosemarie Bort: Apiterapija – zdravilna moč čebeljih pridelkov, dr. Ralph Buechler: DNA za določanje ras, Jos Guth: Zakaj čebelarim z buckfaško čebelo?, dr. Peter Neumann: Virusi pri čebelah, dr. Peter Gallmann: Novosti na področju raziskav virusov, inž. Christian Boigenzahn: Vrednotenje vzreje.

V dneh kongresa bo odprta čebelarska razstava, na kateri bo sodelovalo skoraj 40 razstavljalcev iz EU, med njimi tudi izdelovalec kakovostne čebelarske opreme iz Slovenije. Več o kongresu najdete na spletnem naslovu www.imkerkongress.ch

Avstrija

Čebelnjaki, kakršni krasijo našo deželo, so v Avstriji že skoraj izginili, ker za nakladne panje, ki so jih v zadnjih desetletjih pospešeno uvajali avstrijski čebelarji, preprosto niso več potrebni. Kljub temu je tu in tam slišati glasove, da bi bilo marsikje znova dobro čebelariti v panjih, ki jih zlagamo v skladanice in opravljamo od zadaj. To zahtevajo zdajšnje razmere, v katerih so postale čebele zaradi številnih bolj ali manj znanih okoljskih dejavnikov ogrožena živalska vrsta. V čebelnjakih so panji in čebelje družine bolje zavarovani pred vremenski vplivi, s tem pa so družine tudi manj izpostavljenе različnim stresom. Poleg tega je postalo dviganje težkih naklad za ostarele in obolele čebelarje, ki jih je v Evropi vedno več, že skoraj neznosno opravilo.

Čebelarski mojster Johann Gross iz Stainza že 50 let z uspehom goji svoje čebelje družine v velikem, lepo izdelanem lesenem čebelnjaku. V njem so panji, podobni našim žnideršičem, torej na hladno stavbo. Kot ugotavlja, so njegovi panji, čeprav so stari več kot pol stoletja, še vedno dobro ohranjeni, čebelje družine čez zimo porabijo manj hrane, so bolj zdrave in vitalne, med pa vsebuje manj vode

kot med, pridelan v nakladnih panjih, ker pod streho čebelnjaka bolje zori.

Na prednji strani tistega dela čebelnjaka, v katerem je točilnica za med, visi slika svetega Ambroža, varuha in zaščitnika čebel in čebelarjev pred nevarnostmi. Naslikala ga je gospa Mlečnik - Olinovec, tudi sama čebelarka, ki se uspešno ukvarja s slikanjem panjskih končnic in tako ohranja to lepo slovensko tradicijo na avstrijskem Koroškem.

Italija

Poklicni čebelar dr. Renato Garibaldi iz karnijske hribovske vasice Cercivento nad Tolmezzom je julija in avgusta letos v okviru čebelarskega turizma na svojem posestvu organiziral več odmevnih simpozijev ter posvetovanj. Tema simpozija, ki je bil 12. julija, je bila »Čebela in duhovnost«. Predavali so trije italijanski duhovniki čebelarji in budistični menih, odposlanec dalajlame. Vsak po svoje so poročali o tem, kako so čebele s svojim zanimivim življenjem vse od davnih časov navdihovale različne religiozne pisce. Sam sem predaval o Petru Pavlu Glavarju in Janezu Janžekoviču, torej o dveh velikih Slovencih, duhovnikih in čebelarjih, za katera so bile čebele vzor smotrno urejenega sveta. Po končanem simpoziju me je prior benediktinskega samostana iz Praglie pri Padovi in eden od treh predavateljev prosil, da bi oktobra letos v tem samostanu predstavil Glavarjevo življenje in delo. Znano je, da je gojenje čebel pri benediktincih že stara tradicija, ki jo uspešno nadaljujejo še zdaj. Ne pozabimo, da je bil svetovno znani angleški čebelar Adam Kehrlé, »oče« buckfaške čebele, tudi pripadnik tega meniškega reda. V Praglii imajo dobro uvedeno čebelarstvo s približno 300 čebeljimi družinami in laboratorije za izdelavo kozmetike na podlagi medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka, propolisa in voska. Oktobra bodo slovesno odprli nov sodoben obrat za predelavo čebeljih pridelkov in zdravilnih rastlin. Na otvoritvi naj bi bil osrednji kulturni dogodek predavanje o Glavarju, ki je bil po očetovi strani italijanskega rodu in je zato nekakšna povezava med italijanskim in slovenskim čebelarstvom.

V soboto, 26. julija, je bil na čebelarskem posestvu Renata Garibaldija simpozij o negi in zdravljenju duševno laže prizadetih oseb in odvisnikov od drog. Nastopilo je nekaj priznanih italijanskih psihoterapevtov, vsi pa so si bili enotni, da je treba obe vrsti bolnikov čim bolj vključevati v družbo in jim z

različnimi dejavnostmi vcepljati občutek, da so kljub vsemu tudi oni lahko koristni in dobrodošli. Garibaldi je povedal, da je pred letom dni v svojo družino sprejel dva duševna bolnika in enega narkomana. Zdaj v okviru njegovega čebelarstva že vsi trije zelo samostojno opravljajo različna čebelarska dela, od priprave čebel na pašo, točenja in pakiranja medu do prodaje na tržnici. Vsi trije nekdanji bolniki so se tudi predstavili več kot dvestotim navdušenim udeležencem kot zgovoren dokaz, da apiterapija uspešno deluje tudi na področju zdravljenja duševnih bolezni. Garibaldi je poudaril, da je zamisel o vzornosti dobil pravzaprav pri svojem velikem vzorniku Petru Pavlu Glavarju, o katerem sem mu izčrpno pripovedoval ob najinih različnih srečanjih. »Zakaj bi tudi sam ne namenil nekaj svojega časa najbolj ubogim in zapuščenim,« si je mislil. »In čebele mi bodo pri tem pomagale po svojih najboljših močeh.«

Nadstrešnica na čebelarskem posestvu italijanskega poklicnega čebelarja dr. Renata Garibaldija je bila med simpozijem polno zasedena.

Po letu dni, ko se je izkazalo, da je bil poskus uspešen, se je odločil, da postavi ob svoji hiši dom za kakih deset do petnajst duševnih bolnikov, ki jih bo zdravil z delom v naravi, predvsem pri čebelah. Župan in vodilni možje iz občine Tolmezzo z velikimi simpatijami spremljajo njegovo dozdajšnje karitativno delo in mu obljublajo vso moralno ter gmotno pomoč pri postavitvi doma.

Velika Britanija

Največja letna čebelarska prireditve na Otoku je Nacionalna razstava medu (National Honey Show), ki nekoliko spominja na naše državno posvetovanje v Celju, čeprav bi po naslovu dogodka sklepali, da gre samo za ocenjevanje medu in nagrajevanje čebelarjev, ki pridelajo najboljšega. Letošnja razstava bo od 30. oktobra do 1. novembra v St. George's College

v Surreyju, nedaleč od Londona. Poleg medu britanski čebelarji razstavljajo tudi preostale čebelje pridelke in izdelke, kot so med v satju, vosek, medica, embalaža za med, sveče, fotografije in videofilme o čebeli ter različne ročne izdelke in izume. V dneh razstave pripravijo tudi številna predavanja in delavnice. Med napovedanimi predavanji naj omenim nekaj avtorjev in njihove teme: dr. Davyja Carona: Izginjanje čebel – je to nova grožnja? in Opraševanje – povezovanje samotarskih čebel z medonosniki, Dennisa Ryana: Vzreja matic, Keitha Delaplana: Mali panjski hrošč – je to neizbežna nevarnost?, dr. Gilesa Budgea: Izgube čebel v Veliki Britaniji zaradi varoze, Steva Ryana: Propolis – njegove dobrodejne lastnosti in uporaba ter Cliva DeBruyna: Čebelarstvo po svetu.

Med delavnicami naj omenim zlasti delavnice dr. Sare Robb: Izdelava kozmetike, Jill Tinsley: Priprava medu za razstavo – umetnost aranžiranja, Liz Duffin: Izdelava cvetja iz čebeljega voska in Claire Waring: Kako narediti odlično fotografijo?

Gospa Waring je urednica britanske čebelarske revije Bee Craft ter odlična fotografinja in moja konkurentka na tekmovanjih v čebelarski fotografiji na svetovnih kongresih Apimondie. Na Irskem je v kategoriji fotografija osvojila zlato medaljo, v Melbournu v Avstraliji pa srebrno medaljo.

In še ena zanimivost: glavni sponzor te največje čebelarske prireditve je več kot 500 let stara organizacija The Worshipful Company of Wax Chandlers ali po naše Častitljiva družba izdelovalcev sveč iz čebeljega voska. Ta organizacija se zdaj ukvarja predvsem s karitativno dejavnostjo, v okviru katere pomaga zlasti duševno prizadetim otrokom, sicer pa ima že več stoletij pristne odnose z britanskim dvorom in vrhom anglikanske cerkve.

Prav zdaj, ko končujem to poročanje, sem po elektronski pošti od svojih prejel vprašanje svojih britanskih prijateljev čebelarjev, ali bi prihodnje leto hotel s kakim predavanjem sodelovati na omenjeni prireditvi, o konkretni temi pa bi se dogovorili pozneje. Dobra priložnost za promocijo čebelarskega turizma v Sloveniji!

Viri:

Elektronska pošta in internet.

Bienen aktuell, št. 5, maj 2008.

Brošura »The 77th National Honey Show 2008«. ■

Interna kontrola medu – nova pregledniška mreža

Besedilo: **Andreja Kandolf** in **Tomaz Samec**

V zadnjem obdobju, ko postaja globalizacija vse očitnejša in se zato tudi na naših trgovskih policah pojavlja ceneni med, je še kako pomembno, da skrbimo za kakovost in varnost našega medu in čebeljih pridelkov. Tega se čebelarji tudi sami čedalje bolj zavedamo, saj se število vzorcev medu, ki jih oddamo v analizo, iz leta v leto povečuje. Za vsak narod je najboljši med, pridelan v njihovi državi, in tako je tudi za Slovence najboljši slovenski med.

Slovenci smo lahko ponosni na med, pridelan na območju naše države. Z analizami dokazujemo, da znamo pridelovati kakovosten med in da tudi vsebnost ostankov navadno ni problem, je pa res, da je v medu iz leta 2007 v primerjavi z medom iz leta 2006 opazno povečanje vsebnosti ostankov zdravil. Zanimivo je tudi to, da v medu še nikoli nismo našli flumetrina, fluvalinat pa se pojavi občasno. To sta zelo sorodni substanci: flumetrin je aktivna snov Bayvarola in je registrirano sredstvo, fluvalinat pa sodi med nedovoljena sredstva.

V zgodnjih spomladanskih medovih se pojavijo tudi kvasovke, ki so verjetno posledica spomladanskega krmljenja. Da v tem primeru to ni med, je odveč govoriti, saj vsak čebelar ve, da krma za čebele ne sme priti v med.

Veliko pa moramo čebelarji še storiti na področju označevanja medu. To se je sicer z uporabo nalepk, ki jih je mogoče kupiti na ČZS in v čebelarskih pro-

dajalnah, precej izboljšalo, še vedno pa je precej nalepk, ki jih pripravljajo čebelarji sami, napačnih.

Glede kakovosti lahko čebelarje samo pohvalimo, saj je vsebnost vode v našem medu, tudi zaradi naše tehnologije čebelarjenja, daleč pod predpisano mejo, in ker prodamo razmeroma svežega, je ohranjena tudi njegova prvinska kakovost. Sicer pa se Slovenci lahko ponašamo z veliko pestrostjo vrst medu, prav to pa želimo z zaščiteno geografsko označbo Slovenski med tudi zavarovati.

Da se slovenski čebelarji trudimo delati v skladu z dobro čebelarsko prakso, priča tudi dejstvo, da se udeležujemo predavanj o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP. Samo predavanje pa še z daleč ni dovolj za zagotavljanje varnih živil, saj se je treba po smernicah tudi ravnati. Čebelarji smo v skladu z zakonodajo dolžni zagotavljati notranji nadzor (interno kontrolo), ne glede na to, v kakšnem obsegu čebelarimo ter kje med in druge čebelje pridelke prodajamo. Obseg notranjega nadzora je odvisen tudi od velikosti čebelarskega obrata. Vsi čebelarji smo dolžni zagotavljati varna živila ter sledljivost čebeljih pridelkov, kot radi rečemo, od cveta do kozarca, to pa zahteva tudi nekaj administracije. Sledljivost je možnost sledenja in spremljanja živila skozi vse faze pridelave, predelave in distribucije.

Ker bi radi čebelarjem pri vzpostavljanju tega notranjega nadzora čim bolj pomagali, bo ta mesec kot sestavni del interne kontrole začela delovati pregledniška mreža. V interno kontrolo se bodo lahko vključili vsi čebelarji, ki so v skladu z zakonodajo registrirani v Sloveniji, obvezna pa bo za uporabnike kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane pridelave, geografske označbe Slovenski med ter uporabnike kozarca za slovenski med. Na svoj dom boste kot svetovalec lahko poklicali preglednika, ta pa se bo z vami pogovoril, vam svetoval, pomagal izpolniti dokumentacijo, preveril ustreznost vaših prostorov, embalaže za čebelje pridelke itd. Preglednik naj postane vaš zaupnik, svetovalec, saj to ni inšpektor, čeprav bo moral včasih čebelarja tudi opozoriti na kakšno pomanjkljivost ali kakšno stvar preveriti. Podatki, ki jih bodo pregledniki pridobili na terenu, bodo izključno zaupne narave in namenjeni izključno interni kontroli in ne bodo na voljo inšpekcijskim službam.

Čebelarski preglednik z refraktometrom ugotavlja vsebnost vode v medu

Foto: MB

Naloge čebelarkega preglednika

Poglavitna naloga čebelarkega preglednika je svetovanje čebelarjem na terenu. Ob obisku se bo preglednik s čebelarjem pogovoril o načinu njegovega čebelarjenja, ugotavljal bo primernost njegove tehnologije in mu svetoval pri odpravi morebitnih napak. Če bo čebelar izrazil željo, bo pregledal tudi ustreznost prostorov, embalaže in pripomočkov. Preglednik bo imel pri sebi določene obrazce, na katerih bo zapisano, kaj mora čebelarja povprašati, s tem pa bo pogovor lažje stekel. Na ta način bo čebelarju pomagal izvajati obvezen notranji nadzor. Preglednik in čebelar se bosta dogovorila za datum njegovega obiska pri čebelarju. Ta naj si pred prihodom preglednika pripravi morebitna vprašanja, ki se mu porajajo pri čebelarjenju.

Poleg osebnega svetovanja preglednik na terenu izvede tudi terensko analizo medu. Tako izvede senzorično analizo medu, ugotavlja vsebnost vode v medu ter izmeri njegovo električno prevodnost, kar pa bo čebelarju v pomoč pri določanju izvora medu.

Poročanje čebelarkega preglednika

Po vsakem opravljenem delu na terenu bo moral preglednik pripraviti zapisnik pregleda pri vsakem posameznem čebelarju. V njem bo zapisal kratek povzetek dela, opažanja, ugotovitve pri pregledu in lokacijo, na kateri je opravil pregled. Čebelarkega preglednik bo o svojem delu poročal svetovalcu – spe-

cialistu na ČZS, ki bo odgovoren za pregledniško mrežo. Njegova naloga bo zbirati podatke, jih obdelovati in interpretirati.

Skupina čebelarkega preglednika bo delovala organizacijsko, torej tako, da bo čebelarje povezovala s čebelarkega organizacijami. Poleg svetovanja čebelarjem in terenske analize medu bo čebelarjem omogočala tudi izpopolnjevanje in pridobivanje dodatnih znanj. Čebelarkega pregledniki bodo delovali na območju celotne Republike Slovenije, na sto čebelarjev pa je predviden en čebelarkega preglednik. Glede na to bo za več manjših čebelarkega društev z manjšim številom čebelarjev skrbel en preglednik, za večja čebelarkega društva pa več preglednikov. Tako vas bo, seveda po predhodnem soglasju, lahko obiskal tudi preglednik, ki je sicer član sosednjega društva. Seznam preglednikov bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil.

Preglednik naj bo torej vaš svetovalec, zaupnik, zato ga le pokličite in izkoristite to možnost brezplačnega svetovanja. Kakovostno vzpostavljena interna kontrola bo zmanjšala pojavljanje morebitnih pomanjkljivosti, zato bodo inšpekcijske službe sčasoma odkrivale tudi manj napak. Dobro vzpostavljena kontrola pomeni tudi dodano vrednost našim proizvodom in s tem dobro promocijo, saj dokazuje njihovo kakovost, ki je potrošniku pomembnejša od cene. Izkoristimo jo torej in potrošniku dokažimo, da so naši proizvodi kakovostni. ■

Matica kot pomemben dejavnik produktivnosti čebelje družine II. del

Besedilo: dr. med. Rodoljub Živadinović, prevod: Janez Mihelič

Vsi sodobni načini čebelarjenja težijo k zagotavljanju dovolj velikega prostora v plodišču panja, da bi se razvile gigantske čebelje družine, saj so glede na sodobne probleme čebelarstva (varoza, zastrupitve čebel itd.) dandanes samo takšne družine sposobne nabrati dovolj velike količine medu. Čebele v naravi nimajo takih razmer za razvoj, kot jim jih omogoča sodobno čebelarstvo. V naravi so namreč čebele pogosto utesnjene v svojih bivališčih, pestijo pa jih tudi njihove biološke omejitve. Tako na primer vsaka izdatnejša razvojna paša v majhnem naravnem bivališču čebel matici zožuje prostor za zaleganje jajčec in preprečuje družini, da bi se razvila do svojega biološkega maksimuma. Upoštevati moramo, da v naravi čebelam nihče ne odvzema

medu, zato je njihovo bivališče predvsem poleti prenapolnjeno z zalogami hrane, ki jo družina potrebu-

Koliko jajčec bo matica sposobna zaleči v enem dnevu? Foto: Fotoarhiv SČ

je za prezimovanje. Vsak večji donos medu čebele skladiščijo tesno ob gnezdo in tako zmanjšujejo površino, namenjeno za zaleganje matice.

Čebelarje seveda pri vsaki matici najbolj zanima, koliko jajčec je sposobna zaleči na dan. Od tega je med drugim najbolj odvisna moč družine. Čeprav različna literatura navaja, da lahko matice izležejo tudi več kot 2000 jajčec na dan, so merjenja v panjih pokazala, da matice v resnici le redkokdaj zaležejo več kot 1500 jajčec. Pogosto se dogaja, da je zaradi napak pri čebelarjenju ter napačnega in slabega načina vzreje matic povprečno število na dan zaleženih jajčec občutno manjše, od 1000 do 1300 jajčec. V optimalnih razmerah se čebelja družina z matico, ki povprečno zaleže po 1000 jajčec na dan, lahko razvije v družino, ki tehta 3,6 kg, pri 1500 jajčecih na dan v družino, ki tehta do 5,2 kg, z matico, ki zalega 2000 jajčec na dan, pa v družino, ki tehta celo 7,2 kg (Laktić, 2005). Pri tem avtor sicer ne navaja, v katerem letnem obdobju ali mesecu družina doseže tako težo, a logično je, da je to na vrhuncu razvoja čebelje družine, to pa je v naših razmerah veliko pozneje (junija), kot se konča pri nas (Srbija) najzdatnejša čebelja paša na akaciji. Če ima morda kateri čebelar samo eno matico, ki zalega povprečno po 2000 jajčec na dan, želim, da me pokliče in mi jo pokaže. Če pa ima kdo v vseh svojih panjih samo take matice, si brez dvoma zaslu-

ži Nobelovo nagrado. A lahko vam zagotovim, da te nagrade nikoli nihče ne bo dobil.

Čeprav številni trdijo, da velikost in dolžina matice nista odločilna za njeno kakovost, so raziskave pokazale, da se v vsaki od kratkih jajčnih cevčic hkrati razvijata po 2 do 3 jajčeca, v dolgih pa celo od 5 do 6. Prav tako imajo velike matice po nekaterih raziskavah 170 jajčnih cevčic v enem jajčniku in njihove družine prinesejo 27,6 kg medu, manjše matice pa imajo 109 jajčnih cevčic in čebele prinesejo 19,2 kg medu. Zanimive so tudi ugotovitve poskusa, v katerem je imelo od 427 zasilnih matic kar 72 % matic samo po 120 jajčnih cevčic v enem jajčniku. Pri maticah, vzrejenih iz en dan starih ličink, so v obeh jajčnikih našli 305 jajčnih cevčic, pri maticah, vzrejenih iz dvodnevni ličink, so našli 291 jajčnih cevčic, pri maticah, vzrejenih iz tri dni starih ličink, pa so našli samo 274 jajčnih cevčic. Poleg tega matice, vzrejene iz en dan starih ličink, lahko sprejmejo v semenski mehurček 54,3 % več semenčic kot matice, vzrejene iz tri dni starih ličink (Laktić, 2005).

Pri primerjavi donosov medu so ugotovili, da prinesejo čebele enoletne matice 42 % več medu kot čebele tri leta stare matice, in 20 % več kot čebele dve leti stare matice. To je eden od poglobitvenih razlogov, zakaj v panjih ne smemo imeti matic, starejših od dveh let. Sicer pa je v družinah s starejšimi maticami tudi več varoj, poleg tega pa so te družine bolj rojive.

Za presajanje moramo uporabljati čim mlajše ličinke, stare največ en dan. Če presajamo starejše, so matice manj kakovostne. Ličinke jemljemo vedno s sredine sata, saj se je pokazalo, da ličinke na robu sata dobijo manj hrane, tam pa je nižja tudi temperatura. Oboje vpliva na kakovost vzrejenih matic, saj je dokazano, da imajo te matice manjše število jajčnih cevčic. Če dodamo družini tri vzrejne letvice z ličinkami, moramo vedeti, da sta najboljše oskrbovani zgornji letvici, zato spodnje ne uporabimo za nadaljnjo vzrejo. Če želite vzrediti vrhunske matice, dodajte redniku največ dvajset maticnih lončkov s presajenimi ličinkami.

Viri:

Poklukar, dr. J., ur. (1998): Od čebele do medu. Ljubljana. Kmečki glas.

Hassan, L. A. M. (1990): Apicultural abstracts. Vol. 43, 4, 1321/1991.

Laktić, Z. (2005): Pčelarski priručnik. Osijek: Grafika Osijek, str. 14, 16, 18. ■

Matica s spremstvom med zaleganjem.
Foto: Branko Obranič

Ostanki v slovenskem medu

Besedilo: Andreja Kandolf in Vlado Auguštin

Uvod

Naloga vsakega čebelarja, ki daje čebelje pridelke v promet, je, da so ta živila varna. Varna so tista živila in tisti živilski izdelki, za katere je bilo v proizvodnji zagotovljeno in dokumentirano, da v njih ni škodljivih snovi oz. da so te v mejah dovoljenih vrednosti. V čebelarstvu uporabljamo za zatiranje varj različna sredstva, ki bolj ali manj ogrožajo naša živila. Uredba Sveta Evrope 2377/90 EEC o določitvi postopka Skupnosti za določanje najvišjih mejnih vrednosti ostankov zdravil za uporabo v veterinarski medicini v živilih živalskega izvora določa najvišje dovoljene količine ostankov (MRL). To so tiste zgornje meje, ki povedo, kolikšno koncentracijo teh snovi še lahko vsebuje živilo. V skladu s to uredbe je zgornja meja za amitraz (Hemovar) 200 mg/kg, za kumafos (Perizin) pa 100 mg/kg. Uredba določa tudi snovi, za katere ta meja ni določena, saj je zdravstvena organizacija (European Agency for the Evaluation of Medical Products – EMEA) na podlagi raziskav določila, da ta iz različnih razlogov ni potrebna. Te snovi so: flumetrin (Bayvarol), timol (Apiguard), mentol, mlečna, mravljinčna ter oksalna kislina. Preostalih sredstev, ki nimajo določene maksimalne vsebnosti ostankov, ni dovoljeno uporabljati. Kljub evropski uredbi pa ima vsaka država članica svoj seznam registriranih zdravil, registracija v eni državi pa ni odvisna od registracije v drugi. Tako lahko v nekaterih naših sosednjih državah kupite sredstva, katerih uporaba v naši državi ni dovoljena.

Vsebnost ostankov v slovenskem medu

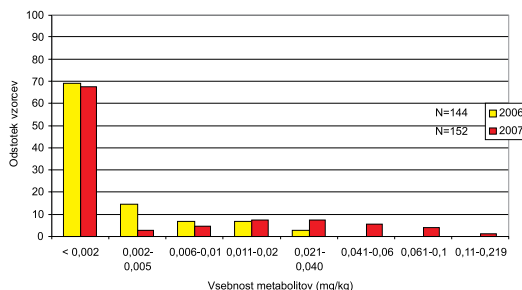
1. Vsebnost razpadnih metabolitov amitraza

In kakšna je vsebnost ostankov v slovenskem medu? Žal analize, izvedene v zadnjem letu, kažejo, da se je količina ostankov glede na prejšnje leto povečala. Analize je v okviru interne kontrole opravil Erico - Inštitut za ekološke raziskave iz Velenja. Vzorci so bili zbrani naključno, čebelarji pa so med prostovoljno oddajali v analizo. Analizirali smo ostanke fluvalinata, flumetrina, kumafosa ter ksilidina in formamidina. Ksilidin in formamidin sta razpadna produkta amitraza, ki je aktivna substanca Hemovarja. Amitraz se namreč v medu razgradi v nekaj tednih, njegovi metaboliti pa ostanejo dejavni še polnih 18 mesecev.

Analize razpadnih metabolitov amitraza kažejo, da se je njuna vrednost leta 2007 v primerjavi z letom 2006 povečala. Obe leti ju je sicer približno 70 % vzorcev vsebovalo pod mejo detekcije, torej ju

v medu nismo našli, vendar je bila najvišja vsebnost vsote teh dveh metabolitov v letu 2006 30 mg/kg, v letu 2007 pa kar 219 mg/kg, ta vrednost pa presega MRL za amitraz.

Vsebnost razpadnih produktov amitraza (vsota)

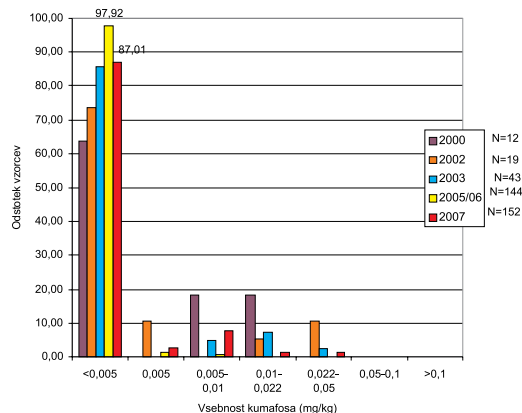
Vsebnost razpadlih produktov amitraza (vsota)

2. Vsebnost kumafosa

Podobno sliko opazimo tudi pri analizah vsebnosti kumafosa v slovenskem medu.

Od leta 2000 do leta 2006 smo opažali zmanjševanje vsebnosti kumafosa v medu, lani pa se je vsebnost tega sredstva znova povečala. V prejšnjih letih smo sicer izvedli precej manj analiz kot zadnji dve leti, kljub temu pa je bil do leta 2006 očiten trend zmanjševanja vsebnosti kumafosa v medu. Analize so od leta 2000 do 2003 opravljali različni izvajalci. Leta 2006 je bila vsebnost kumafosa v skoraj 98 % vzorcev pod mejo detekcije, leta 2007 pa je bilo takih vzorcev 87 %. Leta 2006 je bila najvišja vsebnost kumafosa 7 mg/kg oziroma precej

Vsebnost kumafosa-pregled po letih

Vsebnost kumafosa-pregled po letih

manj kot v letu 2007, ko je bila ta vsebnost 41 mg/kg. Ta vrednost je sicer precej nižja od najvišje dovoljene vrednosti za kumafos, vendar je najnovejši podatek glede na analize prejšnjih let skrb zbujač, saj ostanki teh sredstev ne razpadajo, zato se kopičijo v vosku. Če ga uporabljamo vsako leto, je ostankov tega sredstva v panju vedno več. Tako lahko ostanke kumafosa vsebuje tudi med čebelarjev, ki tega sredstva nikoli niso uporabljali, saj lahko v med preide tudi iz voska, torej iz satnic.

3. Vsebnost flumetrina in fluvalinata

Zamislimo se lahko tudi nad podatkom, da je bila vsebnost flumetrina, ki je aktivna snov v Bayvarolu, v vseh vzorcih slovenskega medu leta 2007 pod mejo detekcije, zaznana pa je bila vsebnost fluvalinata, ki ni legalno sredstvo. Leta 2006 je več kot 10 % vzorcev vsebovalo od 10 do 20 mg/kg fluvalinata.

Zatiranje varoj

Varoje zatiramo samo z registriranimi in/ali dovoljeni sredstvi po navodilih proizvajalca, in to takrat, ko v medišču ni medu. Pred zatiranjem varoj s kemičnimi sredstvi satje v medišču odstranimo, saj je znano, da se ostanki kopičijo v vosku, tako da bi prihodnjo sezono ostanke v vosku lahko onesnažili med. V prihodnjem letu moramo biti pozorni tudi pri morebitnem premeščanju satja iz plodišča v medišče. Če premestimo satje, ki je bilo prejšnje leto tretirano npr. s Perizinom, potem se nismo držali navodil proizvajalca, s premeščanjem pa smo ogrozili tudi »varnost« medu, saj ostanki iz voska prehajajo v med. Tudi če uporabljamo alternativna sredstva, moramo biti seveda pazljivi, saj lahko spremenijo okus, vonj, aromo in kislost medu. Prednost teh pa je, da se v vosku ne kopičijo in da do prihodnje sezone izhlapijo iz medu.

Vplivi ostankov kemikalij v medu na človeški organizem

Glede ostankov kemikalij v medu je najnevarnejši kumafos, ki je sestavina pripravka za zatiranje varoj s komercialnim imenom Perizin. Ta je uradno registriran v Sloveniji in še v nekaterih drugih državah Evropske unije. Kumafos spada med lipofilne substance, ki se aktivno vežejo z voskom. Ta sredstva so zelo stabilna in se kopičijo v čebeljem vosku, prek čebeljih nog in njihovih teles pa se širijo po celotnem panju in na vse člane čebelje družine. Ker so s tankim slojem voska prevlečena vsa mesta v čebeljem panju, po katerih se gibljejo čebele (satniki, podnice, pokrovi), lipofilne substance (kumafos) iz voska počasi prehajajo v druge čebelje pridelke, kot so med, deviški vosek in propolis. Ko koncentracija kumafosa v vosku doseže vrednost 1 mg/kg začne

prehajati v med. Med, ki je čezmerno onesnažen s kumafosom, ni primeren za humano uporabo in ga je treba uničiti.

Po kemični strukturi spada kumafos med organofosfatne pesticide. Delovanje pesticidov s takšno kemično strukturo je usmerjeno v blokiranje encima acetilholinesteraza na ravni sinapse, to pa je tudi temelj njihovega akaricidnega delovanja. Encim acetilholinesteraza je pri človeku sestavina živčnih struktur in rdečih krvnih teles. Njegova naloga je razgrajevanje – nevtraliziranje acetilholina. To je nevrotansmitter, ki je odgovoren za prenašanje signalov prek nevronov (živčnih celic). Če s kumafosom blokiramo encim acetilholinesteraza, se začne acetilholin kopičiti, posledice tega pa so nespečnost, znojenje, motnje vida, nesposobnost koordinacije gibov, paraliza mišic itd.

Za človekovo zdravje je prav tako nevaren amitraz. S poskusi so dokazali, da pri laboratorijskih živalih lahko povzročata tumorje in da je lahko dejavnik »majhnega tveganja za razvoj raka pri ljudeh«. Še posebej nevarna sta razpadna produkta amitraza, to sta ksilidin in formamidin. Amitraz se namreč v medu razgradi v nekaj tednih, njegovi metaboliti pa ostanejo dejavni še polnih 18 mesecev.

Problem je še toliko večji, ker med zelo pogosto vsebuje kombinacijo ostankov več sredstev za zatiranje varoj, kot so amitraz, flumetrin, kumafos in še

Ostanki kemikalij negativno vplivajo na zdravje ljudi
Foto: MB

kaj. Vpliv teh kombinacij na človeški organizem za zdaj še ni znan. Kot navaja publikacija PAN Europe »New scientific understanding of health impacts of pesticides calls for precautionary policy-making«, izdana decembra 2006, so študije pokazale, da lahko kombinacija majhnih količin ostankov različnih pesticidov vpliva na telo na popolnoma drugačen način kot posamezne kemikalije. Po navedbah omenjene publikacije je učinek ob zaužitju ostankov treh različnih pesticidov hkrati 100-krat večji kot učinek katerega koli izmed teh pesticidov, če bi ga zaužili

samostojno. Ker se v enem živilu pogosto pojavljajo ostanki več različnih pesticidov, zdaj še ne vemo, kako to vpliva na naše telo, čeprav so količine ostankov posameznih pesticidov manjše od dovoljenih.

Tisoče sintetičnih kemikalij, ki so do zadnjega kotička zapolnile sodobni svet, jemljemo kot nekaj samoumevnega, kot nekaj, kar je pač sestavni del napredka. Napredka? Toda, ali je vse bolj množično zastrupljanje prebivalstva res napredek? Ali je napredek dejstvo, da je zdajšnja populacija najbolj bolna v vsej zgodovini človeštva? ■

Toksičnost eteričnih olj in organskih kislin, s katerimi so krmili čebele (*Apis mellifera*)

Prevod in priredba: **Maja Smodiš Škerl**, Kmetijski inštitut Slovenije

Besedilo: **Ebert, T. A., Kevan, P. G., Bishop, B. L., Kevan, S. D., Downer, R. A.**

Oral toxicity of essential oils and organic acids fed to honey bees (*Apis mellifera*). Journal of apicultural research, 46(4): 220-224.

Povzetek

V raziskavi so preučevali naravne rastlinske produkte, ki bi jih morebiti lahko uporabili kot fumigante, torej kot takšne, ki v panju zavirajo razvoj varoj, pa tudi različnih drugih bolezni. Med poskusom so čebele krmili v kletkah, v katerih je bila temperatura nekoliko nižja, saj so s tem preprečili izhlapevanje teh snovi ter posledično ugotavljali neposreden vpliv učinkovin na nekatere čebelje bolezni. Zanimalo jih je predvsem ravnovesje med učinkovitim zatiranjem bolezni in stopnjo, na kateri so sredstva za čebele strupena. Pri odraslih čebelah so preverjali toksičnost desetih sredstev: evkaliptovega olja, klinčkovega olja, mravljinčne kisline, majaronovega olja, mentola, oranovega olja, oksalne kisline, žajbljevega olja, timola in olja zelenike. Pripravili so različne koncentracije teh sredstev v sladkorni raztopini in z njo nekaj dni krmili čebele, vsak dan pa so šteli mrtvice. Najbolj strupena je bila oksalna kislina. Pri mentolu in evkaliptovem olju je bila umrljivost podobna umrljivosti v kontrolni skupini čebel, ki so jih osem dni krmili zgolj s sladkornim sirupom. Štirinajst dni po vstavitvi je bila najmanjša toksičnost olja zelenike, vendar utegne biti takšna tudi pri mentolu in evkaliptovem olju, saj teh dveh sredstev niso zajeli v 14-dnevno testiranje.

Rezultati kažejo, da bi ta sredstva lahko neškodljivo uporabljali v čebelji družini, vendar le, če bi previdno odmerjali njihovo koncentracijo.

Uvod

V čebeljih družinah je za zatiranje pršice mogoče uporabljati različna esencialna olja in organske kisline v obliki fumigantov (Imdorf in sod., 1999) ali kontaktnih pripravkov (Amrine in sod., 1996). Vendar uporaba fumigantov zahteva primerno temperaturo za izhlapevanje, zato so ob hladnejšem vremenu manj učinkoviti (Scott-Dupree&Otis, 1992). Ne nazadnje so organske kisline, kot je mravljinčna, in esencialna olja, kot je timol, zelo učinkoviti pri zatiranju varoj (Imdorf in sod., 1999). Z uporabo oralne aplikacije se izognemo izhlapevanju, vendar je ta način pogosto zanemarjen. Mentol lahko dodajamo čebelah v obliki mikrokapsul in na ta način zavremo razvoj pršice *Acarapis woodi* (Kevan in sod., 1997, 2003). Seveda pa moramo ta olja in organske kisline uporabljati na način, ki za čebele ne bo škodljiv. V prejšnjih raziskavah so preučevali morebitno zastrupitev z aktivno učinkovino sredstva (Kevan in sod., 1999). Za kontrolo so uporabili rastlinsko sestavino amigdalín (glikozidni prah iz mandljev in sorodnih semen, v medicini se po večini uporablja kot sredstvo za izkašljevanje, op. p.), ki je za čebele strupen (Kevan in Ebert, 2005), in še enkrat preizkusili mentol, ki naj bi bil za čebele nestrupen (Kevan in sod., 1999).

V tej raziskavi so ugotavljali, kolikšen odmerek izbranih naravnih rastlinskih snovi je za čebele strupen oziroma kolikšen odmerek bi v čebeljih družinah

lahko uporabljali za zdravljenje bolezn. Ker je pomemben tudi čas izpostavljenosti tem pripravkom, so prav tako preučevali vpliv odmerka in časa izpostavljenosti na umrljivost čebel.

Materiali in metode

Čebele (*Apis mellifera ligustica*), ki so jih uporabili za ta preizkus, so odvzeli iz panjev Centra za raziskave in razvoj kmetijstva v Ohiu, ZDA, in jih namestili v kletke (podobne sta uporabila že Kulinčević in Rothenbuchler leta 1973, pozneje sta jih opisala tudi Kevan in Ebert, 2005). V vsaki kletki je bilo povprečno po 48 čebel. Krmili so jih z 69-odstotnim sladkornim sirupom oziroma z 69-odstotno sladkorno raztopino, ki so ji dodali enega od desetih naravnih rastlinskih produktov: evkaliptovo olje, klinčkovo olje, mravljinčno kislino, majaronovo olje, L-mentol, DL-mentol, origanovo olje, oksalno kislino, žajbljevo olje, timol in olje zelenike. Za klinčkovo olje so uporabili komercialni ekstrakt iz *Eugenia caryophyllata* Thunb. (Myrtaceae). Najpomembnejše sestavine klinčkovega olja so evgenol, evgenol acetat, iso-evgenol in kariofilen (<http://www.essentialoils.co.za/essential-oils/clove.htm>).

Za origanovo olje so uporabili komercialni ekstrakt iz *Origanum vulgare* L. (Lamiaceae), katerega pglavitne sestavine so karvakrol, p-cimen, y-terpinen in b-kariofilen (Chorianopoulos in sod., 2004). Majaronovo olje so pridobili iz komercialnega ekstrakta *Origanum marjorana* L. (Laminaceae), ki vsebuje najpomembnejše kemične sestavine, kot so sabinen, a-terpinen, y-terpinen, p-cimen, terpinolen, linalol, cis-sabinen hidrat, linalil acetat, terpinen-4-ol in y-terpineol (<http://www.essentialoils.co.za/essential-oils/marjoram.htm>).

Testirano naravno sredstvo: klinčkovo olje
Foto: MB

	1. dan povprečje	Povprečen % umrljivosti		Število vseh testiranih čebel
		% smrtnosti	8 DT 1000 ppm	
Pripravki				
amigdalin	0	79**		221
evkaliptovo olje	2	11		214
klinčkovo olje	3	28	96	927
kontrola s sladkornim sirupom	1	10	40	1189
kontrola brez hrane	46	100***	100**	495
mravljinčna kislina	1	33	100	1438
majaronovo olje	2	34		308
DL-mentol	1	25		256
L-mentol	1	21		239
origanovo olje	1	41	92	953
oksalna kislina	6	96	100	1217
žajbljevo olje	3	21	87	1289
timol	8	43		201
olje zelenike	1	24	99	1308

Tabela 1. Umrljivost po 24 urah, povprečna umrljivost čebel po 8. in 14. dnevu zdravljenja (DT) z različnimi esencialnimi olji in organskimi kislinami ter število testiranih čebel (vsota vseh ponovitev in odmerkov).

*Polja brez podatkov so prazna. **Odmerek za amigdalin je bil 2250 ppm. ***Vse čebele so odmrle v štirih dneh.

Žajbljevo olje je komercialni ekstrakt iz *Salvia sclarea* L. (Lamiaceae). Najpomembnejše kemične sestavine tega olja so linalol, a-terpenol, linalil acetat, neril acetat in sklareol (Pitarokill in sod., 2002). Vse raztopine, vključno s kontrolno, so vsebovale 5 ml dodanega etanola do končne prostornine 100 ml. Netopne sestavine so najprej raztopili v etanolu, nato pa so jih do prostornine 100 ml zamešali v sirup. Da bi izključili vpliv sestavin, dodanih hrani, na zmanjšan apetit, so uporabili še kontrolno skupino čebel, ki ni imela na voljo ne hrane ne vode. Na ta način so lahko razlikovali med toksičnostjo in smrtjo zaradi stradanja in dehidracije.

Čebele so poljubno krmili ves čas trajanja poskusa. Vsako zdravljenje so ponovili štirikrat. Mrtvice so prešteli vsak dan in jih sprosti odstranjevali iz kletke. Po koncu poskusa so preživele čebele zamrznili in prešteli. Kletke so postavili v prostor s temperaturo od 17 do 25 °C in relativno vlažnostjo 18–37 %. Obravnavali so rezultate dveh poskusov. Pri prvem so ugotavljali dnevno toksičnost morebitnih zdravil v osmih dneh pri koncentracijah 100 in 1000 ppm (število delcev na milijon, op. p.). Pri drugem pa so ugotavljali toksičnost evkaliptovega olja, mravljinčne kisline, oksalne kisline, origanove-

ga in žajbljevega olja v primerjavi s kontrolno skupino, ki so ji 14 dni dodajali samo sladkorni sirup, in s kontrolno skupino, ki je bila 14 dni brez hrane. Koncentracije v drugem testu so bile: 100, 500, 1000, 5000, 10.000 in 100.000 ppm. Razlik v toksičnosti teh produktov niso zaznali.

Podatke so statistično obdelali v programu SAS.

Rezultati

Za primerjavo so vključili rezultate zatiranja z amigdalinom (Kevan & Ebert, 2003). Z izjemo amigdalina so vse preizkušene spojine neškodljive. Čeprav je oksalna kislina v primerjavi z drugimi snovmi strupena (tabela 1), je v tabeli 2 njena toksičnost skoraj za polovico manjša od toksičnosti amigdalina.

V prvih 24 urah je odmrlo 40 % čebel, ki so bile brez hrane in vode, v štirih dneh pa so odmrle vse (tabela 1). Najusodnejše so bile visoke koncentracije oksalne kisline, v primerjavi s skupino čebel brez hrane in vode pa je bilo prvi dan poskusa v teh družinah manj mrtvic. Največja koncentracija oksalne kisline je povzročila 100-odstotno odmrtnost, pri najnižji koncentraciji pa je po 14 dneh vstavljanja te kisline odmrlo 60 % čebel (v kontrolni skupini je bila umrljivost 40-odstotna). Po toksičnosti je bila na drugem

Pripravki	Molarnost*	LT ₅₀ v dnevih
amigdalin**	0,0049	4,6
evkaliptovo olje	0,0065	NS
klinčkovno olje		11,2
kontrola s sladkornim sirupom		17,0
kontrola brez hrane		1,9
mravljinčna kislina	0,0217	11,8
majaronovo olje		27,0
mentol	0,0064	NS
origanovo olje		10,8
oksalna kislina	0,0111	4,8
žajbljevo olje		11,5
timol	0,0067	NS
zelenika	0,0029	14,4

Tabela 2. Ocena LT50 (čas, pri katerem pogine 50 % testiranih živali) za potencialne pripravke pri 1000 ppm. Primerjava podatkov 1. in 2. testiranja in ocena LT50. Vsi modeli, razen posebej označenih, so različni ($\alpha \leq 0.01$), prav tako tudi testi neskladnosti ($\alpha \leq 0.01$).

NS = model ni značilen. Pri teh poskusih umrljivost ni dosegla 50 %, zato ni drugih ocen.

**Molarnost – razmerje med množino topljenca in maso topila. Rastlinski ekstrakti so mešanica različnih snovi, zato molarnosti ni mogoče izračunati za vsako snov posebej.*

***Koncentracija amigdalina je bila 2250 ppm; to je sicer najnižja koncentracija, ki sta jo testirala Kevan in Ebert (2005).*

Pripravek	LD ₅₀ v ppm
amigdalin	1600
klinčkovno olje	7800
mravljinčna kislina	5600
origanovo olje	14900
oksalna kislina	NS
žajbljevo olje	NS
zelenika	13500

Tabela 3. Ocena LD50 za testirana eterična olja in organske kisline 8. dan vstavljanja NS = model ni značilen ($\alpha \leq 0.01$). Oksalna kislina je bila preveč toksična, umrljivost pri uporabi žajbljevega olja pa preveč različna.

mestu mravljinčna kislina (zadnje čebele so pri najvišji koncentraciji odmrle 8 dni po vstavitvi). Pri najnižji koncentraciji pa je bila po 14 dneh umrljivost le 30-odstotna. Velika stopnja umrljivosti pri najvišji koncentraciji je bila tudi pri uporabi nekaterih drugih pripravkov. Nasprotno pa lahko rečemo, da evkaliptovo olje, mentol, majaronovo olje in timol niso strupeni za čebele, saj je bila umrljivost pri testiranih koncentracijah vedno niža.

Vsa sredstva, uporabljena v poskusu, so bila veliko manj toksična kot amigdalin. Čeprav je vrednost LD50 (odmerek, pri katerem pogine 50 % testiranih živali) za oksalno kislino in amigdalin podob-

Pripravek	LD ₅₀ v ppm	Standardna napaka v Log ₁₀ (odmerek)
klinčkovno olje	240	0,1483
mravljinčna kislina	450	0,0653
origanovo olje	600	0,1327
oksalna kislina	80	0,0635
žajbljevo olje*	NS	
zelenika	800	0,0632

*Tabela 4. LD50 vrednosti po 14 dneh uporabe *Odmerek ni imel vpliva.*

na, bi enako toksičnost dosegli šele z dvakrat večjim številom molekul oksalne kisline (tabela 2). Če primerjamo LD50 osmi dan po vstavitvi (DT), je najbolj toksična oksalna kislina (tabela 3). Model v tem primeru ni značilen ($\alpha \leq 0.01$), ker je bila umrljivost pri vseh vstavitvah previsoka in preveč različna (povprečna umrljivost pri najnižjem odmerku je 50 % +/- 40 % SD – standardni odklon). Prav tako ni značilen model za žajbljevo olje ($\alpha \leq 0.01$), saj je celo pri najvišjem odmerku smrtnost le 60 % +/- 40 % SD.

Kritična točka morebitne koristnosti sredstev, uporabljenih pri poskusu, je njihov dolgotrajen vpliv na zdravje čebel. To so preverili tako, da so čebele zadržali v kletkah, kolikor dolgo je bilo mogoče.

Testirana naravna sredstva: oksalna kislina, mravljinčna kislina, timol
Foto: MB

Uporaba žajbljevega olja je pokazala različno stopnjo umrljivosti, vendar tega ni moč razložiti. Oksalna kislina z najnižjim LD50 je bila najbolj toksična, olje zelenike pa najmanj (tabela 4).

Razprava

Če primerjamo umrljivost v tabeli 1, lahko predpostavimo, da so zelenika, mentol, žajbljevo in evkaliptovo olje razmeroma neškodljivi, majaronovo olje pa je razmeroma nenevarno. Po drugi strani pa sta najbolj toksična oksalna kislina in amigdalini, zato utegnejo visoki odmerki teh snovi povzročiti visoko umrljivost.

Rezultati prav tako kažejo, da bi bilo treba v navodilih za uporabo teh snovi upoštevati ravnovesje med časom izpostavljenosti in koncentracijo pripravka, s katerim posegamo v panj. Rezultati so zadovoljivi pri uporabi več kot 14 dni, vendar je pričakovati, da bo moral biti odmerek manjši, če bo čas izpostavljenosti podaljšan. Če je podaljševanje uporabe najboljša možnost za doseg optimalne učinkovitosti, bodo potrebne dodatne raziskave za določitev toksičnosti med prezimovanjem čebeljih družin, pa tudi, kako lahko to vpliva na sposobnost matice za zaleganje in na razvoj ličink. Vsi pripravki, uporabljeni v poskusu, imajo dovolj nizko toksičnost, da jih lahko uporabljamo v krmi za čebele (to pa je boljše kot fumigacija) in da minimalno vplivajo na družino. Vendar je treba ugotoviti, ali čebele lahko krmimo z varnimi količinami teh pripravkov, ne da bi zato zmanjšali njihovo učinkovitost pri zdravljenju bolezni, ali je boljše uporabiti t. i. šokterapijo, to je večjo koncentracijo pripravka v krajšem času, ali pa čebele za dalj časa izpostaviti manjšim odmerkom.

Bralce želimo opozoriti, da se ti rezultati nanašajo na zdrave odrasle osebkove čebelje družine.

Obstaja možnost, da odrasle čebele s hrano prenašajo pripravke tudi ličinkam, te pa so lahko bolj občutljive. Prav tako obstaja možnost, da lahko pripravki vplivajo na reproduktivno sposobnost matice in trotoev. Če imajo čebele poleg svoje hrane na voljo še sladkorni sirup z dodanim pripravkom, se bo pripravek pomešal z nektarjem, ki ga v panj prinesejo čebele, in se s tem tudi razredčil. Če matica od čebele delavke prejme kapljico sirupa s pripravkom, nato pa še kapljico nektarja, bo zaužila za polovico manjši odmerek zdravila. Zaradi tega bodo delavke izpostavljene večjim odmerkom zdravila kot preostali člani čebelje družine. Zato je preizkušanje toksičnosti teh sredstev pri čebelah delavkah prvi korak, z uporabo v praksi pa se bo morda pokazala potreba po nadaljnjih raziskavah vpliva teh pripravkov na čebeljo družino.

Viri:

- Amrine, J., in sod. (1996): Results of research using essential oils for honey bee mite control. 6pp. <http://www.wvu.edu/~agexten/oils.htm>
- Chorianopoulos, N., in sod. (2004): Essential oils of *Satureja*, *Origanum*, and *Thymus* species: chemical composition and antibacterial activities against food borne pathogens. *Journal of Agricultural Food Chemistry*, 52:8261–8267.
- Imdorf, A., in sod. (1999): Use of essential oils for the control of *Varroa jacobsoni* Oud. In honey bee colonies. *Apidologie*, 30:209–228.
- Kevan, S. D., Kevan, P. G. (1997): Protecting bees from tracheal mites: a novel approach. *American bee journal*, 137:149–150.
- Kevan, S. D., in sod. (1999): Feeding menthol to honey bees (Hymenoptera: Apidae): Entry and persistence in the haemolymph without causing mortality. *Canadian Entomologist*, 131:279–281.
- Kevan, S. D., in sod. (2003): Microencapsulated medicines for beneficial insects. V: Downer, R. A., Muening, J. C., Volgas, G. G. (ur.): Pesticide formulations and delivery systems: meeting the challenges of the current crop protection industry. ASTM International, West Conshohocken, PA; pp. 154–162.
- Kevan, P. G., Ebert, T. A. (2005): Can almost nectar and pollen poison honey bees? *Journal of apicultural research*, 12:179–182.
- Nowierski in sod. (1996): Analysis and modeling of time-dose-mortality of *Melanoplus sanguinipes*, *Locusta migratoria migratorioides*, and *Schistocerca gregaria* (Orthoptera: Acrididae) from Beauveria, *Metarhizium*, and *Paecilomyces* isolates from Madagascar. *Journal of Invertebrate Pathology*, 67:236–252.
- Pitarokill, D., in sod. (2002): Composition and antifungal activity on soil-borne pathogens of the essential oil of *Salvia sclarea* from Greece. *Journal of Agricultural Food Chemistry*, 50:6688–6691.
- Preisler, H. K., Robertson, J. L. (1989): Analysis of time-dose-mortality data. *Journal of Economic Entomology*, 82:1534–1542.
- Scott-Dupree, C. D., Otis, G. W. (1992): The efficacy of four miticides for the control of *Acarapis woodi* (Rennie) in a fall treatment program. *Apidologie*, 23:97–106. ■

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnem panju v septembru

Besedilo in foto: **Janko Goričan** – Sv. Danijel pri Dravogradu

Ker september spada že v novo čebelarstvo leto, bomo potegnili črto pod prejšnje in pogledali, kako uspešno smo čebelarili. Pretehtali bomo, koliko sredstev in dela smo vložili, ter ugotavljali izkupiček od medu, cvetnega prahu, propolisa in drugih pridelkov, vzrejevalci pa tudi izkupiček od prodanih matic. Če smo bili doslej pri zatiranju varoj dosledni, bomo zdaj le še preverili stanje, in če smo avgusta čebele dobro oskrbeli s hrano, bomo ob zadnjem krmljenju hrani dodali še zelišča proti noseči. Ker je v uporabi več receptov, jih ne bom našteval, povem naj le, da sam dodajam pelin, kamilice in česen. Pelin in kamilice dodajam v obliki čaja, česen pa v obliki prahu. Oboje dam čebeljim družinam enkrat ali dvakrat pri zadnjih obrokih v začetku septembra.

Vsakdo, ki se ukvarja s čebelami, najbrž ve, da čebelje družine za dober razvoj v zgodnjepomladanskih in tudi poznozimskih mesecih potrebujejo kakovosten cvetni prah. Zato jim za ta namen pripravljamo pomlajevalne paše. Ob vnosu nektarja in cvetnega prahu bomo še septembra vzredili dovolj dobre in močne ter neizrabljene jesensko-zimske čebele, ki začnejo svoje naloge opravljati šele po odmrtju poletnih čebel. Zdaj vemo, da cvetni prah koruze za čebele ni najbolj primeren, zato moramo

paziti in poskrbeti, da je v bližnji okolici več takega, ki je bolj primeren, kajti le tako bomo zmanjšali vpliv slabšega in manj primerne peloda na naše lju-bljenke.

Cvetni prah ni enak cvetnemu prahu po koristnosti za prehrano čebel.

Foto: Aleš Posl

Pri pregledu pazimo

V poletnih mesecih se nam je lahko zgodilo, da smo gnezdo ob zoženju nekoliko deformirali, in to bodisi po obliki bodisi po vsebini, čebele pa so ga potem vedno popravile v zanje pravilno obliko. Tega si septembra ne moremo več privoščiti. Sate moramo zložiti tako, da je zalega v sredini, da so ob njej sati s cvetnim prahom, zaloga medu ali hrane pa ob straneh. Tudi nad gručo morajo biti medeni venci. Septembra čebeljih družin ne hranimo več, kajti s podaljšanjem zaleganja bi varojam omogočili ugoden razvoj in s tem povečanje števila osebkov ter silovit spomladanski razvoj. Tega pa si gotovo ne želi noben čebelar.

Če posamezna družina pri pregledu v začetku tega meseca ni imela dovolj hrane, ji dodamo večjo količino in krmljenje končamo tako hitro, kot je le mogoče. O različnih znamenjih pa piše Anton Janša v Popolnem nauku za vse čebelarje (str. 42–49), ki smo ga prejeli vsi čebelarji.

Kako odkrijemo med, ki je neprimeren za zimo? Tega čebele ne zapirajo z voščenimi pokrovc. Zaradi velike vsebnosti sladkorjev zelo hitro kristalizira in ga je mogoče točiti le 14 dni. Med je zelo dober za človeka, nikakor pa ne za zimsko krmo čebel. Mano, ki jo nabirajo čebele, proizvedejo nekatere vrste listnih uši, lahko tudi velika temna ušica. Če ga ne moremo iztočiti, ga shranimo in uporabi-

Septembra nihče ne sme pozabiti:

- na pregled zaloge medu in količine zalege, po potrebi zamenjamo tudi matico;
- na ureditev gnezda za zimo;
- da je treba končati krmljenje;
- da je treba rezervno satje shraniti in zavarovati pred večjo;
- na preprečevanje ropanja;
- na zagotovitev pomlajevalne paše (seveda smo cvetenje tempirali za september);
- na odstranitev neprimerne satje;
- na odstranitev neprimerne medu;
- na kontrolo družin, ki smo jim zamenjali matico.

mo prihodnjo pomlad, ko čebelam ne bo več škodil, temveč bo zelo pospešil razvoj.

Oprava v AŽ-panjih

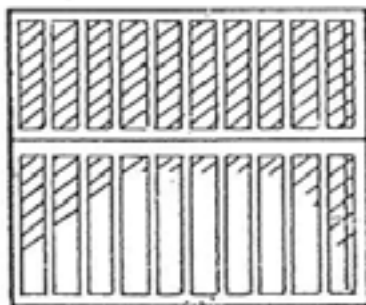
Če se ob začetku krmljenja še nismo odločili, kako bomo prezimovali, bomo to storili zdaj. Ker je zaradi odvajanja toplote prezimovanje boljše v medišču, priporočam, da iz gnezda odstranimo matično rešetko in vstavimo distančnik, kot je prikazano na skici.

Če v AŽ-panju prezimujemo dve družini, sta ti po navadi manj številčni. V tem primeru namesto matične rešetke vstavimo ločilno desko in tako iz enega prostora naredimo dva ločena prostora, seveda pa naj ima vsak svoj pitalnik in izhod. Le tako lahko uredimo, da gruča pozneje sedi v sredini. Ta način je po mojih izkušnjah zelo dober, kajti pri velikih temperaturnih nihanjih se medsebojno grejeta dve območji, zato je spomladanski razvoj hitrejši.

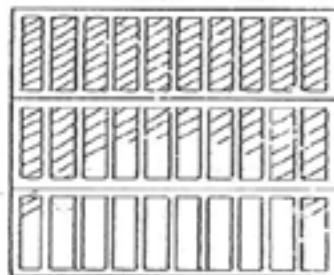
Čebelarji svoje čebele pogosto prezimujejo v spodnjem delu panja, predvsem zaradi tega, ker jim v tem primeru ni treba shranjevati satja. Ta polo-

Pravilno zloženo gnezdo. Dve manj številčni družini imata v vsakem oddelku AŽ panja 14–16 kg predelane hrane.

Idealna razporeditev v nakladi. Hrana v dvoprostorcu, pravilno: 21 kg

Idealna razporeditev v nakladi. Hrana v troprostorcu, pravilno: 23 kg

žaj pa je za čebeljo družino zelo neugoden. Zaradi velikega odvoda toplote skozi matično rešetko so čebele dvakrat bolj obremenjene, poraba hrane je večja, veliko večja je zato tudi potreba po trebljenju, in če izletnih dni ni veliko, se pojavijo problemi. Zato bomo vse to predvideli že ob septembrskem pregle-

Ob začetku krmljenja vstavimo distančnik

Vzreja matic – BUKOVŠEK

Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji - od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu: Vzrejališče Bukovšek – Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01/361 24 28 in 040/374 441, e-pošta: vzreja.bukovsek@yahoo.com

du in družine uredili z enim posegom v panj. 9-satni panj naj ima najmanj približno 12 kg zaloge, 10-satni 14 kg, 11-satni pa najmanj 16 kg. Pri 5-satnih družinah zadostuje 5–6 kg zaloge, če jih prezimujemo baterijsko.

Oprava v nakladnih panjih

Če smo septembra morebiti našli slabiča, mu ne moremo več toliko pomagati, da bi družina vzpostavila normalno stanje. Zato je bolje, da ga združimo z drugim, nekoliko močnejšim panjem, saj s tem družino okrepimo za zimo. Tudi v nakladnem panju lahko prezimujemo dve družini, sicer pa so družine

ne v nakladnih panjih praviloma številnejše in dobro prezimujejo, če so razmere za to ustrezne, torej če:

- so čebele zdrave,
- neobremenjene z varojami,
- imajo dobro satje,
- imajo v zalogi dobro predelano in zadostno količino hrane,
- so družine številčno dovolj močne,
- imajo dovolj neizrabljenih čebel.

Bolje je, če pred krmljenjem zložimo naklade tako, kot naj bi bile zložene pozimi (če nam to zaradi količine čebel družina dopušča). Če tega nismo opravili prej, to storimo septembra. ■

Tudi to leto ne kaže preveč dobro, saj so čebele že julija sedele v brezdelju.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

IIdrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrže@yahoo.com

Veterinarski nasveti za september

Besedilo in foto: **Borut Preinfalk, dr. vet. med.**, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Ljubljana

Letošnja akcija brezplačnega razdeljevanja preparata Bayvarol za zatiranje varoj je končana. V upanju, da so se čebelarji držali navodil o uporabi, vsi nestrpno pričakujemo rezultate akcije.

Poleg vseh težav, ki zadnje leto pestijo naše čebele je, po podatkih čebelarjev in veterinarske službe zelo velik problem tudi poapnela zalega. To je izrazito pogojna bolezen čebelje zalege, ki jo povzroča plesen iz rodu *Ascosphera*. Bolezen napada tako odkrito kot pokrito zalego in jo najpogosteje najprej opazimo v trotovski zalegi. Glivica *Ascosphera apis*, ki povzroča poapnelo zalego pri naših čebel tvori ogromno število zelo odpornih spor ali trosov. Spore so zelo lahke in jih lahko raznaša tudi veter, kar pogojuje njihovo prisotnost tako rekoč v vsakem čebelnjaku. Prvi pogoj za pojav bolezni je tako torej izpolnjen. Da pa se bolezen v resnici pojavi, pa morajo biti izpolnjeni še nekateri drugi pogoji, ki jih vseh še ne poznamo, imajo pa eno skupno značilnost in to je, da povzročijo stres v čebelji družini. Bolezen se najpogosteje pojavlja v spomladanskem času, še posebno pogosto ob nenadnih menjavah toplega in hladnega vremena. V tem času je glavni vzrok za pojav bolezni porušeno številčno razmerje med zaleženimi sati in številom odraslih čebel, ki morajo to zalego ogrevati. Če je odraslih čebel premalo za potrebno ogrevanje zalege, pridejo ličinke, zaradi podhlajenosti v stanje stresa, ki močno zmanjša njihovo odpornost kar lahko privede do pojava poapnele zalege. Spore glivice prodrejo v telo ličinke preko prebavnega trakta s hrano ali pa tudi preko kože. Pri tem načinu okužbe imajo veliko »zaslug« za širjenje bolezni tudi varoje, ki poškodujejo kožo ličinke in занesejo spore direktno v hemolimfo čebelje ličinke. Na tak način okužena ličinka še hitreje zboli kot, če se okuži preko prebavil.

Bolezen se pogosto pojavlja tudi v toplem delu leta posebno, če so pašne razmere slabe tako kot je to primer v letošnji sezoni. Nezadostna oskrba zalege s kvalitetnim matičnim mlečkom in medom prav tako povzroča stanje stresa in omogoča pogostejše pojavljanje bolezni. Iz mnogih praktičnih primerov je dokazano, da je prišlo do popolne samoozdravitve bolnih čebeljih družin takoj, ko se je pojavila obilna in kvalitativna paša, npr. na oljni repici.

Kot možen vzrok za pojav poapnele zalege se navaja v literaturi tudi izpostavljenost zalege subletalnim dozam različnih kemičnih substanc, tudi tistih, ki so se ali se še vedno uporabljajo za zatiranje varoj.

Glede na vse našete možne vzroke za pojav bolezni, je zelo težko ugotoviti vzroke v konkretnem primeru in jih še težje odpraviti.

Zdravil za zdravljenje poapnele zalege ni. Glede na to, da se bolezen težko razvija v kislem okolju, je možno z uporabo mravljinčne kisline, C vitamina, jabolčnega kisa, zmanjševati intenzivnost bolezenskih znakov. Tudi z menjavo matice lahko včasih dosežemo izboljšanje. Dobra, mlada matica prinese v družino nov zagon in ker potrebuje za zaleganje veliko prostora, čebele pospešeno čistijo celice z odmrlo zalego. Podoben učinek ima tudi dobra paša. To lahko letos le simuliramo z rednim dolivanjem invertnega sirupa z dodatkom C vitamina (1 gram C vitamina na 1 l sirupa). Učinek bo viden tudi na večjem obsegu zalege in posledično večjem številu zimskih čebel. Vendar so to le pomožni ukrepi, ki ne dajejo vedno zelenega učinka. Še vedno velja, da je najboljšo zdravilo za vse čebelje bolezni dobra paša. Na to pa bomo morali počakati do naslednje sezone, seveda, če nam bo narava kaj bolj naklonjena kot letos. ■

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
 Strelška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 88 52
 Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8. do 17. ure
 sobota od 8. do 15. ure, v soboto zaprt

PE ČEBELARNA OB PARKU
 Trnovo 26, Maribor
 Tel./Fax: 02/251 40 13

Delovni čas:
 Po, U: 12h-18h - 18h; Čr, S: 12h-18h
 To, N: 12h-18h - 18h
 So, V: 12h-18h - 18h
 Sobota, nedela, prazniki zaprt

V naših enotah vam nudimo:

- ▶ vzdrževanje zaprtih in priboj
- ▶ vzdrževanje zaprtih in priboj za čebelarje
- ▶ kraljice embalaža
- ▶ čebelarstvo inštitut
- ▶ vzdrževanje, vzdrževanje čebelarstvom
- ▶ pomoč, stroškovni pogoje
- ▶ vzdrževanje embalaže
- ▶ vse vrste čebeljih pridelkov
- ▶ vzdrževanje strojev vaših vrstnikov
- ▶ razpisništvo na področju čebelarstva
- ▶ pomoč v sodelovanju z državo

GSM: 051/348-426 / e-mail: jenc.pp@omis.net

Maribor na stoncu, pridelki, vzdrževanje čebelarstva, kraljice, vzdrževanje čebelarstva, stroje
 I&D: Maribor, stroje, vzdrževanje čebelarstva, kraljice, vzdrževanje čebelarstva, stroje

Mehurnik

Besedilo in foto: **Robert Brus**, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Mehurnik je pri nas razmeroma slabo znana in ne preveč pogosta okrasna drevesna vrsta. To sta verjetno poglavitna razloga za to, da mehurnik kljub odlični medonosnosti ne spada med najpomembnejše medovite rastline.

Mehurnik (*Koelreuteria paniculata* Laxm.) ob koncu poletja v Novi Gorici

Mehurnik ali kelrojterija (*Koelreuteria paniculata* Laxm.) je vzhodnoazijska drevesna vrsta, naravno razširjena na Kitajskem, v Koreji in na Japonskem. V Evropo so ga prinesli okrog leta 1770, dandanes pa ga po vsej celine sadijo kot okrasno drevo. Prenesli so ga tudi v Severno Ameriko, vendar se tam zdaj ponekod tudi invazivno razrašča in celo izrinja avtohtono vegetacijo. Mehurnik v Sloveniji ni samonikel, ponekod pa ga sadijo kot okrasno drevo, zlasti

po mestih. Največ ga je v sredozemskem svetu, na primer v Novi Gorici, včasih ga opazimo tudi v hladnejših krajih v notranjosti Slovenije, na primer v Murški Soboti, nekaj lepih dreves raste v Kosezah v Ljubljani. Ker je lepo, nezahtevno in ne preveliko drevo, bi ga na urbanih območjih Slovenije lahko sadili pogosteje.

Vrsta je listopadna, v višino zraste največ 15 m; njegova krošnja je zračna, okroglasta in zelo široka. Listi so dolgi do 35 cm, široki do 18 cm in lihopernato sestavljeni iz 7–15 podolgovato jajčastih, nepravilno nažaganih, jeseni lepo rumeno obarvanih lističev. Mehurnik je žužkocvetna in poligamna vrsta (to pomeni, da so na istem drevesu moški, ženski in dvospolni cvetovi), ki cveti julija in avgusta, torej precej pozno. Cvetovi so rumeni in združeni v rahle, terminalne, pokončne, mnogocvetne, do 40 cm velike grozdaste late. Posamezni cvetovi so široki do 15 mm, imajo 5-krpo čašo, 4 podolgovate, malce nazaj ukrivljene, rumene venčne liste, 8 prašnikov in trodelno plodnico. Plod je 4–5 cm dolga, viseča, jajčasta in na koncu zašiljena, 3-delna, napihnjena, ob zrelosti svetlo ali rdečkastorjava glavica (odtod

Rumeni cvetovi mehurnika

ime mehurnik), ki pozneje razpade na tri dele. V vsakem prekatu glavice je navadno po eno okroglo, do 8 mm debelo, bleščeče črno in golo seme.

Je razmeroma skromna vrsta, najraje pa raste v globokih, rodovitnih, dobro odcednih, rahlih in svežih tleh. Enako dobro prenaša kislina in bazična tla. Prenese zmerno sušo, potrebuje pa precej toplote in svetlobe, zato ga sadimo na sončna in topla mesta. Je prezimno trden in dobro prenese nizke

Cvetovi in nastajajoči plodovi

temperature, občutljivejše so samo mlajše rastline. Burja mu ne škoduje, lege preblizu morske obale pa mu zaradi soli ne ustrezajo.

Kot okrasno drevo je mehurnik zelo cenjen zaradi lepih rumenih cvetov, jeseni obarvanih listov in zanimivih, jeseni na daleč opaznih plodov. Raste počasi in ne dočaka visoke starosti, primeren je za sajenje posameznih dreves ali skupin, prav tako za aleje in drevorede. Cvetovi mehurnika so uporabni v zdravilstvu in za pridobivanje rumenega barvila, iz trdih črnih semen izdelujejo rožne vence. Latinsko rodovno ime izhaja iz imena nemškega botanika Josepha Gottlieba Koelreuterja (1733–1806), ki je med prvimi začel preučevati posledice križanj med rastlinami.

Mehurnik pa je tudi medovita rastlina. Lahko je pomemben vir nektarja in cvetnega prahu, še zlasti zato, ker cveti pozneje kot večina drugih drevesnih vrst, tako da lahko pomaga prebroditi obdobje, v katerem ni pomembnejših paš. Cvetenje navadno traja dva do tri tedne. Podatkov o donosih ter kakovosti in lastnostih medu je v literaturi izjemno malo, potencialni donos, ki ga navajajo, je od 100 do 200 kg/ha/leto. Na tolikšen donos ali na večje količine medu pa lahko računamo le redkokdaj, saj mehurnika pri nas skoraj nikoli ne najdemo v večjih nasadih, drevoredih ali skupinah, temveč po večini le kot po-

samezna okrasna drevesa. Sadike mehurnika ponujajo v skoraj vseh naših okrasnih drevinah, zasažanje posameznih dreves v bližini čebelnjakov pa je lahko koristno ne samo zaradi njegove medovitosti, ampak tudi zaradi njegove lepote, lepega rumenega cvetenja in zanimivih glavičastih plodov. Čeprav iz Evrope za zdaj ne poročajo o morebitnem invazivnem širjenju mehurnika, primeri iz Severne Amerike vendarle kažejo, da vnos te rastline v naravno okolje le ni povsem brez nevarnosti.

Plodovi mehurnika so napihnjene glavice

Viri:

- Brus, R. (2004): Drevesne vrste na Slovenskem. Ljubljana: Mladinska knjiga, 399 str.
- Brus, R. (2005): Dendrologija za gozdarje. Univerzitetni učbenik, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 408 str.
- Crane, E., Walker, P., Day, R. (1984): Directory of important world honey sources. London: International Bee Research Association, 384 str.
- Fitschen, J. (1994): Gehölzflora. Quelle & Meyer Verlag Heidelberg, Wiesbaden.
- Hayes, B. (1981): The golden-rain tree as a nectar source. American bee journal, let. 121, št. 2, str. 126–127.
- Rollof, A., Bärtels, A. (1996): Gehölze. Band I., Stuttgart: Eugen Ulmer Verlag, 694 str.
- Ronse Decraene, L. P., Smets, E., Clinckemillie, D. (2000): Floral ontogeny and anatomy in Koelreuteria with special emphasis on monosymmetry and septal cavities. Plant Systematics and Evolution let. 223, št. 1–2.
- Šimič, F. (1980): Naše medonosno bilje. Ljubljana: ČGP Delo, 217 str. ■

Pri čebelarju na Kubi

Besedilo in foto: **Franc Šivic**

Pusti, vlažni in megleni dnevi proti koncu lanskega decembra so bili razlog, da sva se z ženo Silvano kar na hitro odločila zapustiti Ljubljano in oditi nekam daleč na jug, v tople kraje. Od številnih ponudb naših potovalnih agencij sva izbrala Kubo, saj tam doslej še nisva bila, poleg tega pa sva si obetala tudi osvežitev znanja španščine, najinega najljubšega tujega jezika. Potihoma sem tudi upal, da se bom srečal s čebelarji domačini in tako dodal nov kamenček v svoj mozaik mednarodnih poznanstev.

Prve informacije o kubanskem čebelarstvu sem dobil že med poletom iz Madrida v Havano. Moj desni sosed v letalu se mi je namreč predstavil kot profesor na Agronomski fakulteti Univerze v Santiagu de Cuba, to pa sem seveda s pridom izkoristil, tako da je polet zaradi zanimivega pogovora minil veliko hitreje, kot bi sicer. Med drugim mi je temperamentni sogovornik povedal, da živi na Kubi neka avtohtona vrsta neželatih čebel z latinskim imenom *Melipona beecheii*. Domačini ji pravijo domača čebela (abeja de la tierra), ker že od nekdaj živi v teh krajih. Evropske vrste medonosnih čebel so pripeljali na Kubo šele španski zavojevalci v 18. stoletju. V tropskih delih Afrike, Azije in Latinske Amerike je znanih približno 500 vrst neželatih čebel, vendar te, če seveda odmislimo opravevanje, nimajo kake posebne gospodarske vrednosti glede pridelova-

nja medu ali voska. Melipono pa so v primitivnih panjih zaradi medu in voska gojili že prvotni prebivalci otoka, in to še pred prihodom belcev. Čeprav je pridelek medu pri tej vrsti v primerjavi z medonosno evropsko čebelo zelo pičel, le 3–4 kilograme na leto, jo nekateri čebelarji iz nekakšnega nacionalnega ponosa in zaradi tradicije v manjšem številu še vedno ohranjajo na svojih stojiščih. Ker ne pika, je primerna za postavitve na domačih vrtovih in celo na balkonih ter na okenskih policah, čebelarji pa pri pregledovanju panjev ne potrebujejo zaščitnih oblek, pokrival in rokavic. Med ima visok odstotek vode, kar 36–40 %, je precej grenak, kljub temu pa na trgu dosega visoko ceno, ker ga prodajajo kot zdravilo. Vosek je precej temne barve. Ker te vrste čebel ne napadajo varoje, je njeno gojenje gotovo preprostejše.

Posebno vlogo ima ta neželata čebela pri opravevanju nekaterih kulturnih rastlin, predvsem paradiznikov. Medonosne vrste čebel *Apis mellifera* namreč ne obiskujejo cvetov paradiznikov. V Evropi imamo na srečo čmrlje, ki nam zagotavljajo kakovosten pridelek paradiznikov, na Kubi pa je to vlogo prevzela melipona. Tudi na zunaj je zelo podobna čmrljem sivčkom, saj je njeno telo nekoliko krajše od čebeljega in bolj zavaljeno, pri opravevanju pa je zelo učinkovita, menda zaradi visokih vibracij svojih kril.

Pogled z mestne trdnjave v Baracoa na Medeni zaliv (Bahia de miel)

Nekaj dni pozneje sem v bližini Baracoe na skrajnem jugozahodnem delu otoka našel in obiskal zanimivega kubanskega čebelarja. Mesto je bilo dolgo časa skoraj odrezano od sveta, ker ni imelo nobene cestne povezave, tako da je bilo dostopno samo z morja. Prav v Baracoi je leta 1492 prvič na tla Novega sveta stopil slavni Kristof Kolumb, misleč, da je prispel v Indijo. Ob mestu leži zaliv, imenovan Bahía de miel (Medeni zaliv). To nenavadno ime in bujna vegetacija tropskega deževnega gozda, ki pokriva visoke hribe nenavadnih oblik, sta mi dala slutiti, da sem prišel v pravi čebelji raj.

Ime in naslov čebelarja Seferina Irenia Peñe sem izvedel pri prodajalcih na mestni tržnici. Ker stanuje v vasi, ki je kakih 6 kilometrov oddaljena od hotela, sva jo z ženo kar peš mahnila po vijugastih poteh skozi bujni tropski gozd. Vmes sva se ustavljala, si ogledovala zanimivo pokrajino, fotografirala neznane rastline nenavadnih oblik ter se tu in tam spustila v pogovor s kakim mimoidočim. Vedela sva, da je Kuba varna dežela in da se nimava česa bati. Menda na otoku ni niti strupenih kač. Domačini so bili prijazni in so nama ponujali banane, pomaranče in grenivke, poskusila pa sva tudi kokosovo mleko in si ogledala plod kakavovca. Tu je narava tako radodarna, da človek res ne more biti lačen, kajti če samo stegne roko, že ima v njej nekaj užitnega.

Čebelarja Seferina sva našla na pragu njegove hiše, ki je najlepša v vasi. Vidno se je razveselil našinega obiska. »Veste, tukaj živimo zelo izolirano in pravzaprav ne vemo veliko o tem, kaj se dogaja v svetu. Prav radoveden sem, kakšne novice prinašata.«

Res je zanimivo, kako hitro se znamo čebelarji zaupno odpreti drug drugemu, čeprav živimo na

Del stojišča nakladnih panjev kubanskega čebelarja Seferina

različnih koncij našega planeta in se srečamo prvič v življenju. Pred tremi leti sva prav tako v deževnem gozdu kramljala s čebelarjem indijanskega rodu na polotoku Jukatan v Mehiki, komaj nekaj več kot 1500 kilometrov zahodno od Baracoe. In tudi takrat sva tam odkrila raj za čebele, saj je bila pokrajina nenavadno podobna tej na jugovzhodu otoka.

»Na Kubi je 3000 čebelarjev,« nama je hitel razkrivati čebelarske zanimivosti svoje dežele najin sogovornik. »Lastnega strokovnega glasila nimamo, vendar občasno dobimo z ministrstva za kmetijstvo pisna navodila, kako naj postopamo s čebelami, da bo pridelava medu čim večja. Sam imam 120 naseljenih panjev na treh stojiščih in na leto pridelam približno 5.000 kilogramov medu. Skoraj vsega prodam državi in zanj dobim približno 700 evrov. Morda je to za vaše evropske razmere malo, vendar sem sam z izkupičkom zadovoljen, če ta znesek primerjam s svojo letno plačo. Delam namreč kot

Biosušilnice SUŠA

za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

vrtnar v hotelskem kompleksu in na leto zaslužim 100 evrov. Država izvaža naš med v Nemčijo po 0,90 evra za kilogram in glede na to kar dobro služi na naš račun. Čez dve leti se bom upokojil in bom povečal svoje čebelarstvo na 200 čebeljih družin. Že zdaj sem najbogatejši človek v vasi, pa tudi najbolj spoštovan, čeprav mi sem in tja kdo očita, da izkoriščam čebele, kot so nekdanji veleposestniki izkoriščali sužnje. V čebelarstvu stroki sem dobro podkovan, ker sem pred leti opravil dveletno čebelarstvo šolo, vendar pa bi si želel več informacij o tem, kako čebelarijo drugod po svetu in kako se spopadajo s čebeljimi boleznimi, zlasti z varozo.

Kuba je idealen kraj za gojenje čebel, saj ne poznamo zim. Pri nas sta dve brezpašni obdobji, ko ni padavin in ko cveti le malo rastlin. Prvo je januarja in februarja, drugo pa julija in avgusta. Kadar ni paše, čebele krmim s sladkorno raztopino, da matice ne bi prenehale zalegati. Sladkor pa dobimo čebelarji od države skoraj zastopni.

V brezpašni dobi je treba čebele krmiti s sladkorno raztopino.

In morda še ena zanimivost. V premeru treh kilometrov od mojih stojišč ne sme nihče drug, razen mene, gojiti čebel. To je državni predpis. Tako nimam težav z ropanjem čebel in s prenašanjem kužnih bolezni.

Z varojami se spopadam na biološki način, to je z lovilnim satom v brezpašnem obdobju.

In kako postopam?

Vsem družinam odstranim matice, in ko po 24 dneh v panjih ni nobene zalege več, jim vstavim sat z odkrito zalego. Vse varoje na odraslih čebelah pohitijo v zaležene celice, in ko so te pokrite, odstranim sat z zalego, ga uničim, matico pa vrnem družini. To ponovim dvakrat na leto in moram reči, da ta metoda deluje odlično. Sintetičnih zdravil, kakršna uporabljate v Evropi, si ne morem privoščiti, ker so predraga.«

Na tej točki pogovora sem prevzel besedo in mu povedal, da v svojem čebelnjaku uničujem varoje s timolom in oksalno kislino, torej s sredstvi, ki so prijazna do narave, učinkovita in tudi sprejemljiva po ceni. Natančno sem mu razložil ves postopek in mu tudi svetoval, naj njihovo strokovno združenje skuša obe sestavini uvoziti iz Kitajske, s katero ima Kuba dobre politične in gospodarske odnose. Še prej pa naj se prepriča, ali je mogoče timol in omenjene kisline dobiti tudi v kateri specializirani trgovini v Santiagu de Cuba ali v Havani.

Po dveh urah kramljanja in po ogledu njegovega čebelnjaka smo se poslovili kot stari prijatelji, obogateni z novimi izkušnjami, predvsem pa z zavestjo, da smo vsi čebelarji sveta kot ena velika družina in da tudi mi na svoj način prispevamo k mirnemu sožitju vseh ljudi. ■

Po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko povpraševanje!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnike vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch - Steiermark, Avstrija

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00

sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Naše satnice lahko kupite tudi v podjetjih Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in CERES, d. o. o., iz Martjanel.

Čebelarstvo »Mlinšek« Velenje bo praznovalo 80-letnico

Čebelarstvo se v Sloveniji vedno bolj uveljavlja. Zato moramo še večjo pozornost nameniti higieni, varstvu čebel in kakovosti čebeljih pridelkov. Naše društvo namenja veliko skrb izobraževanju, zdravljenju čebel in pridelavi neoporečnega medu, pri tem pa tesno sodelujemo z veterinarsko svetovalno službo.

Čebelarstvo se v Sloveniji vedno bolj uveljavlja. Zato moramo še večjo pozornost nameniti higieni, varstvu čebel in kakovosti čebeljih pridelkov. Naše društvo namenja veliko skrb izobraževanju, zdravljenju čebel in pridelavi neoporečnega medu, pri tem pa tesno sodelujemo z veterinarsko svetovalno službo.

Januarja letos so se člani Čebelarskega društva Mlinšek zbrali na rednem letnem občnem zboru, ki je bil tokrat že 79. po vrsti. Zbora so se udeležili tudi Marko Purnat, predsednik SAŠA in podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije, Franci Šmerc, predstavnik ČD Šmartno ob Paki, Karel Centrih iz ČD Ravne pri Šoštanju in Anton Lesjak iz ČD Vinska Gora.

Najprej je predsednik ČD Mlinšek Martin Meško poročal o delu društva v minulemu letu in med drugim dejal: »Naša članska skupščina predstavlja zvezo ljudi z enakimi interesi in je ugledna družbena institucija, ki dosega visoka etična merila, uravnava naše delovanje in nam zagotavlja uspehe. Pred očmi pa imamo vselej napredek društva, torej kako razvijati čebelarstvo, saj je naša nenehna skrb tudi izobraževanje mladih in članstva nasploh.«

V tem obdobju smo skupaj oblikovali del naše skupne preteklosti. Z rezultati smo lahko zadovoljni, saj smo postorili vse, kar smo načrtovali, in še kaj več, za leto 2008 pa smo si zadali nove naloge. Naše društvo mora iti v korak z razvojem in napredkom, saj nam tudi nova zakonodaja določa obveznosti na področju usposabljanja čebelarjev, na področju preventivnih ukrepov pri zatiranju varoj, obnove čebeljega fonda, izboljšanja kakovosti čebeljih pridelkov ter na področju ohranjanja kranjske sivke.

Marko Purnat, predsednik SAŠA in podpredsednik ČZS, je članom povedal veliko spodbudnih besed in praktičnih nasvetov.

Čebelarstvo se v Sloveniji vedno bolj uveljavlja. Zato moramo še večjo pozornost nameniti higieni, varstvu čebel in kakovosti čebeljih pridelkov. Naše društvo namenja veliko skrb izobraževanju, zdravljenju čebel in pridelavi neoporečnega medu, pri tem pa tesno sodelujemo z veterinarsko svetovalno službo.

Prav tako že vrsto let spodbujamo in vodimo čebelarske krožke na osnovnih šolah, dobro delo pa dokazujejo številna srebrna in zlata odličja, osvojen na državnih tekmovanjih mladih čebelarjev. Zelo smo ponosni in hvaležni mentorjem in vodstvom šol, ki imajo veliko razumevanja za tovrstno dejavnost.

Žal pa ne moremo biti zadovoljni z oddelkom za kmetijstvo pri Mestni občini Velenje, saj ta pri delitvi sredstev za društva na podlagi javnega razpisa našemu čebelarskemu društvu ni namenil niti centa pomoči.

Predsednik društva je ob letošnjem letnem programu dela predstavil še program letošnjih dejavnosti. Teh sicer ni malo, vendar bi za njihovo uresničitev potrebovali kar precej denarja, več kot osemsto evrov. Pričakujemo, da nam bo največ pomoči letos namenil predvsem oddelek za kmetijstvo pri MO Velenje, saj ima prav kmetijstvo od čebelarstva največ koristi.

Čebelarstvo seveda ni dejavnost, ki zadovoljuje samo pridobitne težnje čebelarjev, saj pomembno vpliva na količino pridelka v kmetijstvu in sadjarstvu, zato je nujno, da pristojne oblasti namenjajo več pozornosti naši dejavnosti. Kmetijsko ministrstvo je čebelarstvu leta 2006 že namenilo nekaj sredstev, lani pa je na to kmetijsko dejavnost očitno »pozabilo«.

Čebelarstvo društvo Mlinšek bo letos praznovalo 80-letnico svojega delovanja. Ta častitljivi jubilej želimo še posebej slovesno zaznamovati, za ta namen pa pričakujemo tudi finančno podporo MO Velenje in kakega pokrovitelja, ki ima posluš za čebelarstvo.

Ob koncu letnega občnega zbora so nekateri dolgoletni, vestni in požrtvovalni člani prejeli odličja Antona Janše in priznanja ČD Mlinšek. Tako je Ivan Mel prejel odličje Antona Janše III. stopnje, Štefan Jelenko odličje Antona Janše II. stopnje in Edvard Stropnik odličje Antona Janše I. stopnje, priznanja pa so prejeli Franc Kotnik, Franc Lajler in Branimir Peer.

Bogdan Mugerle

Čebelarjeva hčerka stoletnica

Foto: Ewa Kozak Tomaszewska

Sredi marca se je v Domu starejših občanov v Zbiljah zbralo pol stotnije sorodnikov in prijateljev ter veselo praznovalo častitljivih sto let gospe Alenke Mikačič, roj. Žnideršič, najmlajše hčerke znamenitega čebelarja Antona Žnideršiča, rojene v Ilirski Bistrici davnega 16. marca 1908.

Slavljenka je visoka leta dočakala izjemno živahna in polna moči. Še pred petimi leti je ob pomoči hčerke Marije izdala svojo drugo knjigo o svoji ugledni stari družini Košomatovih iz Ilirske Bistrice. V njej je svoje prednike predstavila kot pomembne narodnjake in sooblikovalce gospodarskega in kulturnega življenja v mestecu pod Snežnikom.

Slavljenka je bila še posebej vesela obiska skupine svojih rojakov iz Ilirske Bistrice, z njimi pa se je tudi fotografirala. Na sliki je ob slavljenki, obkroženi z Bistričani, njena hčerka Marija s soprogom Titom Turenškom.

Vojko Čeligoj

Foto: Ewa Kozak Tomaszewska

Novice iz čebelarških društev

ČD Radenci

Na občnem zboru ČD Radenci je predsednik društva Zlatko Sever povedal, da je bil spomladanski razvoj čebel lani običajen, donosi medu normalni in da so jeseni kljub opozorilu nekateri čebelarji ostali brez velikega števila čebel. To je posledica dolgotrajnih visokih poletnih temperatur, saj v tem primeru v naravi preneha vsako medenje. Čebele hitro porabijo zaloge hrane, potem pa ostanejo brez hrane in vode, zato matice prenehajo zalegati. Zaradi tega se pojavi pomanjkanje mladih čebel, in če so zelo napadene z varojami, začnejo čebele preprosto izginjati – panji so nenadoma prazni.

Novembra lani so čebelarji vsem vrtcem v občini Radenci podarili med za zajtrk, v akciji pa so poleg otrok, vzgojiteljic, čebelarjev sodelovali še župan, podžupanja, občinska uprava in novinarji. Akcija je vsekakor uspela, čeprav povečanega povpraševanja po domačem medu za zdaj še ni opaziti.

Člani ČD Radenci so lani prejeli tudi priznanja za svoje delo s čebelami ter za delo v društvu. Alojz Zver je prejel priznanje občine Raden-

ci za prizadevno delo gospodarja, praporščaka ter člana UO; Mirko Fašalek je prejel priznanje Antona Janše II. stopnje, F. Švegl zlati znak, S. Červič srebrni znak in I. Kovačič bronasti znak ČZDP. Odličje Antona Janše III. stopnje za uspešno delo v čebelarški organizaciji je iz rok župana občine Radenci Mihaela Petka prejel Igor Küplen, na novo izvoljeni član upravnega odbora društva. Občni zbor je za predsednika ČD Radenci znova izvolil inž. Zlatka Severja, podpredsednik društva je postal Danijel Tkaličič, tajnik Roman Bogdan, blagajnik pa Danilo Rihtarič.

Dani Mauko

ČD Postojna

Na osrednji prireditvi ob občinskem prazniku občine Postojna, 23. aprila 2008, je Čebelarstvo društvo Postojna iz rok postojnskega župana g. Jerneja Verbiča prejelo plaketo občine kot priznanje za dolgoletno prizadevno delo na področju čebelarstva in za uspešno delo z mladimi. V obrazložitvi županovega sklepa o podelitvi plakete je med drugim zapisano, da jo podeljuje za uspešno in dolgoletno skrb za okolje ter lepši videz kulturne krajine, popularizacijo čebelarstva na različnih prireditvah in za humanitarno dejavnost. Člani ČD Postojna namreč vsako leto med božično-novoletnimi prazniki podarijo svoj med varovancem Doma upokoencev v Postojni, zavodu »TALITA KUM« in zavodu Društva Sožitje »Lojzkin dom«, prav tako v Postojni. V obrazložitvi je poudarjeno tudi posebno mesto, ki ga ima ČD Postojna pri delu z mladimi.

ČD Postojna

Predsednik ČD Postojna g. Miro Cetina prejema plaketo občine Postojna iz rok župana g. Jerneja Verbiča.

Bogdan Žvanut

GRENKO SPOZNAVJE

Vprašajmo se, kam se ta svet premika.

*Je bleda postala prej rožnata slika,
pred čebelnjaki vihrajo črne zastave,
grobovi čebel so cvetoče dobrave.*

*Umazane rose božajo pisano cvetje,
več ne vemo, ali je zima ali poletje,
črn je dim pregnal čiste meglice,
otožnih glasov se oglašajo ptice.*

*In ko bo še zadnja čebela umrla,
bo zemlja vse, kar je rodila,
spet vase požrla,
sklenil bo človek zgodovino,
za vedno ugasnil uničujočo »mašino«.*

Ocenjevanje medu v Cerkljah

ČD Cerklje pripravlja regijsko ocenjevanje slovenskega medu. Vzorce medu za ocenjevanje bomo sprejemali v prostorih male sejne sobe na Občini Cerklje v soboto, 20. 9. 2008, od 9. do 18. ure. Vzorce medu lahko pošljete tudi po pošti na naslov ČD Cerklje, Slovenska cesta 2, 4207 Cerklje. Prispevek za posamezen vzorec medu je 15 €.

Vzorca medu morajo biti oddani v skladu s pravilnikom o ocenjevanju medu, ki ga najdete na spletnih straneh ČZS. Kozarci morajo biti opremljeni tudi s prelepko, ki jo boste lahko dobili ob oddaji vzorca. Vzorcju mora biti priložena tudi izjava čebelarja, da so med v letu 2008 na območju Slovenije nabrale njegove čebele in da je v svojem čebelarstvu za ohranjanje čebeljih družin uporabljal samo sredstva, za katera je dovoljenje izdala ali jih predpisala veterinarska služba.

Ocenjevanje medu bo potekalo oktobra. O rezultatih ocenjevanja medu kot tudi o datumu sklepne prireditve, na kateri bomo čebelarjem za najboljše ocenjene medove podelili plakete in pokale, bodo udeleženci pisno obveščeni. Podelili bomo tudi pokal »Prvak regije«, ki ga bo za med z največjim številom točk podarila Čebelarstva zveza Zgornje Gorenjske.

ČD Cerklje

Medeni dan v Ilirski Bistrici

ČD Anton Žnideršič v sodelovanju s ČZS vabi na Medeni dan v Ilirski Bistrici v soboto 13. septembra. Praznik čebelarjev bo potekal v Levstikovi ulici pred čebelarskim domom.

Pričeli bomo ob 9. uri zjutraj s slavnostno otvoritvijo in odprtjem razstave ter čebelarske tržnice, ki bo obiskovalcem nudila možnost degustacije in nakupa čebeljih pridelkov ter jedi iz medu.

V dopoldanskem času bo v sodelovanju s šolami potekal naravoslovni dan, na katerem

bomo najmlajšim s pomočjo delavnic predstavili čebelarstvo in čebelje pridelke. Delavnic se bodo lahko udeležili tudi drugi obiskovalci. V sklopu prireditve bomo organizirali foto natečaj za šolarje, izbrali najlepše fotografije in jih nagradili. Popoldne bodo nastopili harmonikarji, godba na pihala in Navihani lisjaki.

Vse ljubitelje in ljubiteljice čebel vabimo, da se nam pridružijo ob našem prazniku čebel in čebelarjev.

ČD Ilirska Bistrica

Mednarodno ocenjevanje medu – Semič 2008

ČD Semič vas ob svoji 50-letnici vabi, da se udeležite 10. mednarodnega ocenjevanja medu in se tako prepričate o kakovosti svojega medu. Skupino ocenjevalcev sestavljajo priznani strokovnjaki tako iz Slovenije kot iz tujine. Pogoji za prijavo na državno in mednarodno ocenjevanje medu Semič 2008:

Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak čebelar iz Slovenije in tujine.

Vzorci bodo razvrščeni glede na botanični izvor, če bo vzorcev za posamezno sorto medu dovolj (najmanj 15).

En vzorec medu je treba oddati v treh novih kozaricah s prostornino 370 ml.

Čez pokrov in kozarec mora biti nalepljena prelepka, ki zagotavlja originalno pakiranje, pri tem pa ni pomembno, kako je ta oblikovana. Če sta označenost in videz vzorca ustrezna, mu komisija dodeli eno točko, v nasprotnem primeru pa nobene.

Vzorci morajo biti opremljeni z etiketo, na kateri je navedeno: vrsta medu, ime in priimek ter naslov čebelarja, lot, pašni okoliš, neto masa, rok uporabe in država izvora. Vzorcju je treba priložiti izpolnjeno in podpisano izjavo. Komisija ne ocenjuje videza in oblike etikete.

Med, ki vsebuje več kot 18,6 % vode, je izločen in ga komisija ne ocenjuje. Prav tako je izločen med, ki je zakislan ali ima vonj, ki ni lasten medu, ali ima kako drugo pomanjkljivost, ki je kot izločitveni razlog opredeljena v državnih predpisih o medu.

Pri ocenjevanju bodo upoštevana merila, ki jih predpisuje pravilnik o ocenjevanju medu.

Vzorci bodo ocenjeni glede na videz (čistost, barva, bistrost), vonj, okus in aramo. Če komisija oceni, da vzorec glede na botanični izvor ni pravilno označen, vzorcju odvzame točko, ki mu jo je podelila komisija za prevzem in številčenje za pravilnost označevanja.

Kotizacija za vsak vzorec je 17 evrov, za čebelarske krožke in belokranjske čebelarje pa 10 evrov. Plačati jo je treba ob oddaji vzorcev.

Vzorce lahko prinesete osebno ali jih pošljete po pošti na naslov: g. Janez Movern, Pri pošti 9, 8333 Semič, tel.: 07/30 67 479 ali 041/571 644. Zbiranje vzorcev bo potekalo od 1. do 15. 9. 2008. Pošiljki je treba priložiti fotokopijo položnice o plačani kotizaciji na račun ČD Semič, NLB 02430-0017593810, naslov društva Sela 8, Semič 8333. V istem terminu lahko vzorce oddate tudi na sedežu ČZS, Brdo pri Lukovici 8. Če boste vzorec oddali osebno, morate priložiti potrdilo o plačani kotizaciji (na ČZS ne bodo sprejeli gotovine).

Ocenjevanje bo potekalo 18. 10. 2008. Uradni rezultati bodo objavljeni najpozneje 22. 11. 2008 v Semiču na slovesni podelitvi.

Čebelarjem, ki se podelitve ne bodo mogli udeležiti, bomo diplome na njihove stroške poslali po pošti, če bodo to želeli.

ČD Semič

IZJAVA

Čebelar (ime in priimek, naslov, telefon) _____

_____ izjavljam, da so prinesene vzorce medu nabrale moje čebele na območju _____ (pašni okoliš, za tuje čebelarje država izvora medu). V svojem čebelarstvu ne uporabljam antibiotikov in drugih nedovoljenih sredstev. Varoje zatiram z registriranimi oz. dovoljenimi sredstvi na način, kot to predpisujejo smernice dobre čebelarske prakse. Med ni starejši od enega leta in ga imam najmanj 25 kg.

V _____, dne _____; podpis čebelarja _____

Medeno v Mariboru

ČZD Maribor vabi vse čebelarje, posebej pa še nagrajence 8. vseslovenskega ocenjevanja medenih pijač, na slovesno podelitev priznanj, ki bo 20. 9. 2008 v viteški dvorani mariborskega gradu

Program priveditve:

Ob 10.00: Predstavitve vzrokov zimskega odmrta čebeljih družin in spomladanskih pomorov ter ukrepov za izboljšanje stanja. Potekala bo v sodelovanju z MKGP, veterinarsko službo in kmetijskimi pridelovalci, okroglo mizo bo vodil g. Zdešar.

Ob 12.00: Slovesna podelitev priznanj 8. vseslovenskega ocenjevanja medenih pijač. Priznanja bo podelil pokrovitelj celotne priveditve, mariborski župan g. Kangler.

Ob 13.30: Predavanje kuharskega mojstra g. Štruklja o uporabi medu v kulinariki.

Ob 14.30: Predavanje dr. Podjavorška o medenih pijačah in primerjava z drugimi pijačami.

Ob 15.30: Predavanje g. Pislaka in g. Balija, dr. vet. med., o uporabi medu in drugih čebeljih pridelkov.

V dvorani bo postavljena tudi razstava medenih pijač in medenega peciva.

Na Trgu svobode bo od 11.00 naprej na stojnicah degustacija in prodaja medu ter drugih čebeljih pridelkov. Sodelovali bodo tudi zeliščarji. Obiskovalci si bodo lahko ogledali in kupili embalažo, v kotlu pa bomo kuhali enolončnico z medom. Veselimo se vašega obiska na naši priveditvi.

ČZD Maribor

Urnik usposabljanj jesen 2008

Datum	Čas	Lokacija	Ure	Predavatelj	Lokacija	Kontakt
3. sep	16.00	Usposabljanje čebelariskih preglednikov	4	Andreja Kandolf, Milan Meglič	ČZD Maribor	g. Samec 040 436 517
4. sep	16.00	Usposabljanje čebelariskih preglednikov	4	Andreja Kandolf, Milan Meglič	ČZS	
12. sep	13.00	Usposabljanje čebelariskih preglednikov	2	Biotehniška fakulteta Ljubljana	Biotehniška fakulteta Ljubljana	
12. sep	15.00	Usposabljanje čebelariskih preglednikov	2	Biotehniška fakulteta Ljubljana	Biotehniška fakulteta Ljubljana	
18. sep	16.00	Apitehnični ukrepi	3	Milan Meglič	Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj	ga. Pihlar 02 755 26 71
20. sep	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Čebelarški dom Ilirska Bistrica	g. Šabec 070 758 752
26. sept	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	5	Milan Meglič	Čebelarški dom Ilirska Bistrica	
27. sep	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	OŠ Radeče	g. Bregar 041 668 305
6. okt	16.00	Usposabljanja na področju zatiranja varoj	4	Milan Meglič	Vaška hiša, Slovenska vas, Pivka	g. Atelšek 041 649 142
14. okt	16.00	Predelava voska	3	Severin Golmajer	Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj	ga. Pihlar 02 755 26 71
18. okt	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Gostilna pri Šprajcarju, Britof pri Kranju	g. Tiringner 041 971 121
21. okt	16.00	Predelava voska	3	Severin Golmajer	Šmarje pri Jelšah - Čebelarški dom	g. Pušnik 031 518 411
25. okt	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Vaška hiša, Slovenska vas, Pivka	g. Atelšek 041 649 142
22. nov	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj	ga. Pihlar 02 755 26 71
28. nov	17.00	Čebelje paše in značilnosti	3	Franc Šivic	Zadružni dom, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Rus 031 717 355
29. nov	9.00	Izdelava medenih pijač	6	Franc Absec	Šmarje pri Jelšah - Čebelarški dom	g. Pušnik 031 518 411
29. nov	9.00	Pridelava in predelava propolisa	8	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Dom čebelarjev Brode, Škofja Loka	g. Novak 041 590 166
2. dec	16.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	6	Janez Kropivšek	Zadružni dom, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Rus 031 717 355
5. dec	16.00	Medovite rastline	3	Franc Šivic	Gostilna pri Šprajcarju, Britof pri Kranju	g. Tiringner 041 971 121
9. dec	16.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	6	Janez Kropivšek	Šmarje pri Jelšah - Čebelarški dom	g. Pušnik 031 518 411
13. dec	9.00	Pridobivanje in predelava voska	6	Severin Golmajer	Dom čebelarjev Brode, Škofja Loka	g. Novak 041 590 166

Svetovanje za NPK

Prvi informativno-svetovalni sestanek za kandidate in kandidatke, prijavljene za postopek preverjanja in potrjevanja NPK čebelar/čebelarica, bo v soboto, 6. septembra 2008, ob 8.00 v prostorih Čebelarkega centra Slovenije. Na sestanku boste prejeli vse informacije o celotnem postopku preverjanja in potrjevanja NPK, sistemu NPK ter portfolije za shranjevanje dokazil o poklicni usposobljenosti. S seboj prinesite dokazila o svoji poklicni usposobljenosti.

Kandidati in kandidatke pa se še vedno lahko prijavijo v postopek preverjanja in potrjevanja NPK čebelar/čebelarica. To storite s posebnim obrazcem, ki ga najdete na naši spletni strani. Obrazec pošljite na naslov: ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, svojo udeležbo pa sporočite po tel.: 01/729 61 14.

5. vseslovenski shod kmetov

KGZS bo v nedeljo, 12. 10. 2008, od 12. ure naprej na Ponikvi in Slomu pri Šentjurju organiziral tokrat že 5. vseslovenski shod pri zavetniku slovenskih kmetov, kmetijstva in kmetijskega slovstva bl. Antonu Martinu Slomšku. Ker smo tudi čebelarji del slovenskega kmetijstva, vas vabimo, da se shoda udeležite v čim večjem številu. Še posebej vabimo praporščake, saj bodo s prapori zelo obogatili in polepšali srečanje. Prosimo vas, da udeležbo praporščakov sporočite do 1. 10. 2008 v tajništvo ČZS (ga. Zajc, tel.: 01/729 61 00)

Vabilo predavateljem

ČZS vabi k sodelovanju vse zainteresirane, ki bi želeli postati predavatelj/predavateljica v okviru izvajanja izobraževanja in usposabljanja iz Programa javne službe v čebelarstvu. Kandidati/-ke se lahko prijavijo za posamezne čebelarske teme, opredeljene v poklicnem standardu in katalogu znanj za poklic čebelar/čebelarica, prav tako pa tudi za tematska področja, ki niso navedena v katalogu (v tem primeru jih navede kandidat/-ka sam/-a). Vsak/-a, ki ga/jo to delo zanima, lahko prijavi več tematskih področij.

Teme iz kataloga znanj:

- pridobivanje čebeljih družin,
- izbrana poglavja iz biologije čebel,
- tehnologija čebelarjenja,
- zimsko oskrba čebeljih družin,
- pomladna nega čebeljih družin,
- izraba čebeljih paš,
- pridobivanje čebeljih pridelkov,
- poletna in jesenska oskrba čebeljih družin,
- vzreja čebeljih matic,
- ekonomika čebelarjenja,
- zagotavljanje kakovosti,
- zdravstveno varstvo čebeljih družin,
- smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Od vas pričakujemo, da dobro obvladate izbrano tematsko področje, znanje dela z računalnikom, samostojnost in zanesljivost pri delu ter organizacijske sposobnosti. Zaželeno je pedagoško-andragoška usposobljenost. Vaše vloge s kratko predstavitvijo in referencami pošljite na naslov: ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Prednost pri izbiri bodo imeli/-e kandidati/-ke, ki že imajo ustrezno znanje in izkušnje s podobnim delom.

Aleš Rodman, predsednik komisije UO ČZS za izobraževanje

SONARAVNO ZATIRANJE VAROJ HLAPILNIK BS-05

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJ MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d. o. o.

Rečna ulica 6, Ljubljana
Tel./faks +386 1 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

PAKETNA
DOSTAVA

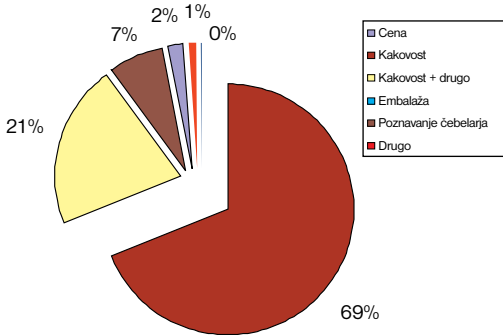

Kakovost pomembnejša od cene

Anketiranje porabnikov

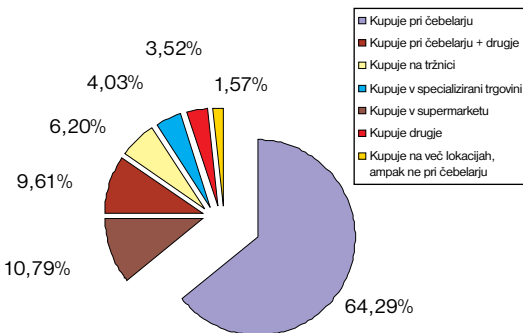
Ob lanski dobrodelno-izobraževalni akciji smo med porabniki izvedli tudi anketo. V okviru akcije smo razdelili 290.000 zgibank z anketo. Na Čebelarstvo zvezo sta prispeli 10.702 pravilno izpolnjeni ankete, ki smo jih analizirali.

Na vprašanje, kaj je najpomembnejše pri nakupu medu, je 69 odstotkov vprašanih, zapisalo, da je to kakovost in 21 odstotkov, da je poleg drugih dejavnikov pomembna tudi kakovost. Dejavniki kakovosti je največkrat povezan s poznavanjem čebelarja. Kakovost je torej skupno pomembna za več kot 90 odstotkov vprašanih, medtem ko je cena kot odločilni dejavnik pomembna le za 2 odstotka vprašanih oz. v povezavi z drugimi dejavniki za 5 odstotkov vprašanih.

Graf 1: Dejavniki odločitve nakupa

Statistični podatki kažejo, da je v Sloveniji več kot 70 odstotkov medu prodanega pri čebelarjih na domu. To je potrdila tudi naša anketa. Nekaj več kot 64 odstotkov vprašanih kupuje med pri čebelarju na domu, nekaj manj kot 10 odstotkov pa jih ta čebelji pridelek poleg pri čebelarju kupuje tudi

Graf 2: Vir nakupa medu

drugod. Skupno torej **med pri čebelarjih kupuje kar 73,9 odstotka vprašanih**, nekaj več kot 6 odstotkov jih med kupuje na tržnici, skoraj natančno 4 odstotki v specializiranih trgovinah, v supermarketih pa nekaj manj kot 11 odstotkov vprašanih.

Zanimiva je tudi ugotovitev glede povprečne letne porabe medu. Statistika navaja podatek, da je povprečna poraba na prebivalca v enem letu 1,1 kg medu, **naša anketa pa je pokazala, da je povprečna poraba 1,47 kg.**

Analiza anket je torej pokazala, da cena ni odločilni dejavnik pri odločanju za nakup medu pri čebelarju. **Za kupca sta bolj kot cena pomembna kakovost pridelka in poznavanje čebelarja.** To je tudi zelo pomemben podatek za pripravo prihodnjih promocijskih dejavnosti, saj bodo morale te bolj poudarjati kakovost in koristi zaradi uživanja čebeljih pridelkov. Cilji promocijskih dejavnosti morajo vsekakor biti povečanje povprečne porabe medu, povečanje ozaveščenosti porabnikov in tudi njihovo zavedanje o kakovosti čebeljih pridelkov slovenskih čebelarjev.

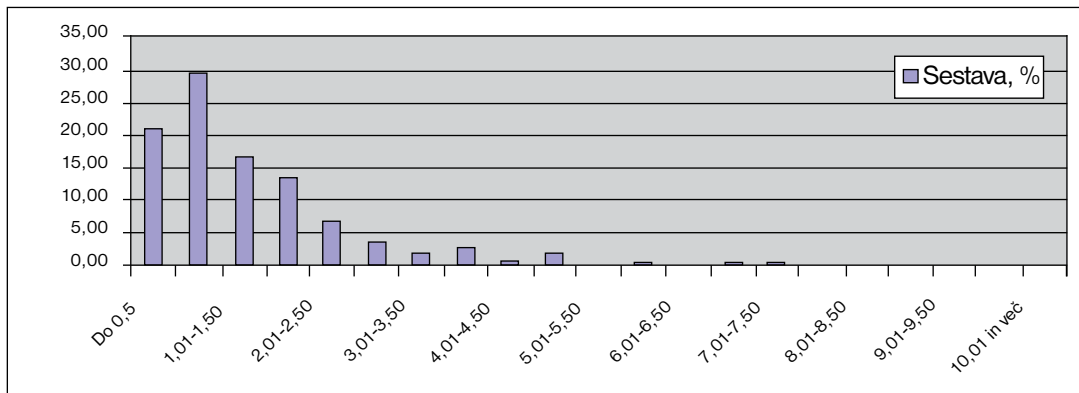
Priporočene cene medu

Če se sprehodimo po različnih trgovinah, ki na svojih policah ponujajo med slovenskega izvora (po večini je to med polnilcev, kot sta Medex in Čebelarstvo Božnar), ugotovimo, da je cena tega medu občutno višja od cene medu, ki ga čebelarji ponujamo na svojih domovih in na tržnicah.

Povprečna cena medu slovenskega izvora (900 g) v trgovinah

Akacijev med	6,5 EUR
Cvetlični med	6,9 EUR
Lipov med	7,5 EUR
Gozdni med	7,6 EUR
Hojev med	8,9 EUR
Blagovna znamka Zlati panj	9,5 EUR

Glede na dejstva, da čebelarji več kot 70 odstotkov medu prodamo na domu, da so cene medu slovenskega izvora v trgovinah občutno višje in da je kakovost pomemben dejavnik odločanja za več kot 90 odstotkov kupcev, ne vidimo razloga,

Graf 3: Letna poraba medu v kg na osebo

da čebelarji ne bi zvišali svojih cen medu. **Dokazano je, da zniževanje cen ne vpliva na večjo prodajo, zato je čas, da tudi čebelarji začnejo ceniti svoje delo in začnemo med prodajati po cenah, ki bodo primerljive s cenami na evropskem trgu.**

Na trg prihaja tudi nov kozarec za med, to pa je za čebelarje priložnost, da v novo sezono prodaje čebeljih pridelkov vstopijo s ceno, ki bo omogočila nadaljnje veselje s čebelami. Komisija za ekonomiko in Javna svetovalna služba v čebelarstvu priporočata nove cene medu, te pa je 10. julija 2008 potrdil tudi Upravni odbor ČZS. Vse predlagane cene so za 900-gramske kozarce.

Priporočene cene medu slovenskega izvora (900 g) pri čebelarjih

Cvetlični med	6,00 EUR
Akacijev med	6.50 EUR
Lipov med	6.50 EUR
Gozdni med	7.00 EUR
Kostanjev med	7.00 EUR
Smrekov med	7.50 EUR
Hojev med	7,50 EUR

Tanja Magdič

Pravilnik o uporabi kozarca za slovenski med

I. Splošne določbe

1. člen

S tem pravilnikom se določa pravica, način in pogoji uporabe kozarca za slovenski med, ki ga je Čebelarska zveza Slovenije izbrala na javnem razpisu in ga modelno zaščitila pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Nosilec in lastnik zaščite kozarca je ČZS, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica, ki jo zastopa njen predsednik.

II. Cilj uporabe enotnega kozarca

2. člen

Čebelarska zveza Slovenije vzpodbuja in pospešuje pridelavo in prodajo slovenskega medu. Uporaba posebnega - enotnega kozarca za slovenski med nedvomno prispeva k prepoznavnosti in razlikovanju slovenskega medu od medu neslovenskega porekla, ki se pojavlja na slovenskem trgu.

Cilj uporabe enotnega kozarca je v tem, da bi se med slovenskega porekla polnil v oblikovno prepoznavnem kozarcu.

3. člen

V kozarec se lahko polni samo med pridelan na območju Republike Slovenije.

III. Sistem in organizacija

4. člen

ČZS daje, na podlagi pisne pogodbe, pravico do izdelave, dobave in distribucije steklenih kozarcev za slovenski med izbranemu koncesionarju. Koncesionarja izbere ČZS na podlagi javnega razpisa in sicer na osnovi najugodnejše ponudbe.

Obveznost koncesionarja

5. člen

Koncesionar mora pri prodaji in distribuciji kozarcev voditi seznam kupcev kozarcev za med ter jim dati v podpis izjavo, s katero se

kupec zaveže, da bo v te kozarce polnil le med v skladu s tem pravilnikom. Na poziv ČZS mora koncesionar dati na razpolago seznam kupcev in izjav.

6. člen

Kozarce za med koncesionar izdeluje in dobavlja v treh velikostih: 720 ml, 370 ml, 210 ml. Kozarci morajo biti predpisane oblike in kakovosti, ustrezno dezinficirani in pakirani v foliji, tako da se ohrani osnovna čistost kozarca.

7. člen

Koncesionar proizvaja kozarce na orodjih, ki so njegova last.

8. člen

Poleg kozarcev bo koncesionar prodajal in distribuiral tudi nalepke in prelepke za med iz programa ČZS ter pokrovrčke za kozarce.

9. člen

Koncesionar mora ves čas skrbeti za zadostno količino in ka-

Kje dobim novi kozarec?

Obveščamo Vas, da je bilo na javnem razpisu ČZS, kot koncesionar za dobavitelja novega kozarca za slovenski med, izbrano podjetje Stenko d.o.o. iz Trzina. Kozarce bo po 12. 9. 2008 možno kupiti na lokaciji podjetja Stenko d.o.o., Špruha 3, 1236 Trzin, po 15. 9. 2008 pa tudi na sledečih lokacijah po Sloveniji:

- Jana Pušnik Pokrivač, s. p., Lackova c. 43b, 2000 Maribor,
- Mihaela - trgovina in storitve, d. o. o., Hardek 34f, 2270 Ormož,
- Čebelarna Milena Kepic, s. p., Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica,
- K.T. Cegnar, Katarina Cegnar, s. p., Virmaše 163, 4220 Škofja Loka,
- Polona Ukmar, s. p., Črniče 1c, 5262 Črniče,
- Kmetijska trgovina Cerjak, Cerjak Brod Polona, s. p., Bukovšek 69, 8250 Brežice,
- INO Brežice, d. o. o., Krška vas 34b, 8262 Krška vas,
- Kmetijska apoteka, d. o. o., Cesta krških žrtev 136, 8270 Krško.

ČZS se čebelarjem opravičuje zaradi zamude dobavnega roka kozarca. Žal koncesionar Stenko d.o.o. iz tehničnega razloga ni uspel zagotoviti kozarca v pogodbenem roku.

GENE NALEPK	PC z DDV
Prelepka KBZ	0,0188
Prelepka za med	0,0174
Nalepka za med (stara)	0,023
Nalepka za med (stara z dotiskom)	0,03
Nalepka za med (nova)	0,023

Program za do-tiskanje nalepk dobite pri nakupu brezplačno.

kovost kozarcev za nemoteno distribucijo. Prav tako je njegova dolžnost skrb za čim večjo prodajo kozarcev za slovenski med.

Obveznost uporabnika

10. člen

Čebelar se obveže, da bo med, ki bo polnjen v kozarec za slovenski med pridelan v skladu z veljavno zakonodajo in dobro čebelarско prakso ter da bo vanj polnil samo med slovenskega porekla.

Ob nakupu kozarca podpiše izjavo, da bo v kozarec polnil samo med, ki bo pridelan v skladu s tem pravilnikom.

11. člen

Uporaba kozarca za med je dovoljena tudi polnilcem za med ob pogoju vodenja ustreznih evidenc, ki zagotavljajo sledljivost. Polnilec ob nakupu kozarca podpiše izjavo, da bo v kozarec polnil med v skladu s tem pravilnikom.

Polnilec mora z dokumentacijo dokazovati količino odkupljenega slovenskega medu in količino porabljenih kozarcev. O odkupljenih količinah od posameznih čebelarjev vodi polnilec točno evidenco, tako da lahko vedno dokaže izvor po količinah in poreklu medu.

Polnilec ČZS mesečno izroča podatke o količini dokupljenega medu in o številu porabljenih kozarcev.

Polnilec je dolžan hraniti kontrolne vzorce medu, ki ga polni v kozarec za slovenski med. ČZS lahko po ključu, ki ga določi Komisija za tehnologijo in varno hrano preveri določen odstotek tega medu na prisotnost pelodne analize.

Obveznost ČZS

12. člen

ČZS se zaveže, da bo izvajala interno kontrolo nad polnjenjem medu v kozarec za slovenski med s pomočjo pregledniške mreže in laboratorija za interno kontrolo. Preglednik lahko ob svojem rednem izvajanju internega nadzora iz kozarca za slovenski med odzave 50 g medu.

Laboratorij opravi pelodno analizo medu, pri čemer se preveri prisotnost tujih vrst rastlin določene-

mu odstotku vzorcev po ključu, ki ga letno določi Komisija za tehnologijo in varno hrano.

Obiski preglednikov se določajo po letnem programu preglednika.

13. člen

ČZS bo v okviru svoje pristojnosti in možnosti v največji možni meri podpirala uporabo novega kozarca za med.

14. člen

Čebelarška zveza Slovenije spremlja in vrši kontrolo izvajanja tega pravilnika pri koncesionarju.

IV. Kršitve pravilnika

15. člen

Morebitni nesporazumi in spori pri uveljavljanju tega pravilnika se rešujejo sporazumno. V primeru nesoglasij ali sporov pa je za spore:

med čebelarjem ali polnilcem in preglednikom za med pristojna komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano.

Med ČZS in koncesionarjem, je na prvi stopnji pristojna Stalna arbitraža pri GZS, kjer po pravilih arbitraže odloča en arbiter.

Sankcije

16. člen

Uporabniku kozarca za med, ki zlorabi načela tega pravilnika, se prepove nadaljnjo uporabo kozarca za med. Koncesionarju se izreče prepoved prodaje kozarcev kršitelju. Kršitelja pravilnika se objavi v SČ.

17. člen

V primeru ugotovljene kršitve tega pravilnika s strani koncesionarja, se s koncesionarjem prekine pogodba s 3-mesečnim odpovednim rokom, s tem da mora koncesionar najprej odpraviti kršitve.

V. Prehodne in končne določbe

18. člen

Pravilnik sprejema in potrjuje Upravni odbor ČZS. Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po sprejetju na Upravnem odboru. Pravilnik se objavi v reviji Slovenski čebelar.

Brdo, 10. julija 2008

Odnosi ČZS z javnostjo

Odnosi ČZS z javnostjo

Ob letošnjih množičnih zastrupitvah čebeljih družin smo se čebelarji znašli v središču pozornosti številnih medijev. Da bi ugodili željam novinarjev po informacijah, smo na ČZS pripravili organizacijsko navodilo z naslovom Protokol odnosov ČZS z javnostjo, ki ga je 10. 7. 2008 sprejel tudi UO-ČZS. Protokol bo začel veljati 1. 9. 2008.

Novost, ki je s tem uvedena, je določitev osebe, ki skrbi za odnose z javnostmi (ang. Public Relations, skrajšano PR oz. piar). Za osebo, odgovorno za odnose z javnostmi na ČZS, je bil imenovan Marko Borko (051/ 637 205, 01/729 61 14, marko.borko@czs.si). Gre za tisto osebo, na katero novinarji naslavljajo svoja vprašanja, ta pa jim pomaga poiskati pooblaščenega predstavnika ČZS, ki jim bo lahko ponudil verodostojne odgovore. Z mediji lahko v imenu ČZS govori predsednik Zveze oz. njeni pooblašteni predstavniki za posamezna področja (podpredsedniki ČZS, predsedniki komisij UO ČZS, zaposleni na ČZS, svetovalci iz javne svetovalne službe za čebelarstvo). Naloga osebe, odgovorne za stike z javnostmi, je tudi pošiljanje sporočil ČZS, namenjenih javnosti, napovednikov dogodkov in vabil na novinarske konference medijem.

Čebelarska literatura

ČZS ima na voljo nadvse zanimivo literaturo, videokasete, DVD-je, nalepke, letake, odličja in diplome ter revijo Slovenski čebelar. Podroben seznam s cenami se nahaja v Slovenskem čebelarju št. 5, maj 2008 na str. 177.

Za vse dodatne informacije pokličite tajništvo ČZS na tel. št.: 01/729 61 00.

Program zatiranja varoze

Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Center za podiplomski študij in permanentno izobraževanje, Gerbičeva 60, Ljubljana, vabita na predavanje in okroglo mizo dr. Josefa Heineja: **Program zatiranja varoze s flumetrimom.**

Predavanje in okrogla miza bo potekala 15. 9. 2008 ob 17. uri v prostorih Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici. Predavatelja zagotovi Bayer d.o.o., Ljubljana.

Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

Najem stojnice na dnevih apiterapije

ČZS vsem čebelarjem nudi možnost BREZPLAČNEGA najema stojnic na dnevih apiterapije v času od 10. do 11. oktobra. V sklopu prireditve bodo potekala predavanja na temo apiterapije, slavnostna otvoritev nove knjižnice, naravoslovni dnevi za šole, razstava čebelarske opreme itd. Program predavanj na temo apiterapije bo v celoti objavljen na spletu in v SČ št. 10. Pričakujemo številen obisk, na otvoritev knjižnice je povabljenih veliko gostov, o prireditvi bomo oglaševali na radijskih postajah, v lokalnih in dnevnih časopisih. Prav je, da te dni čebelarji pokažemo, kaj imamo ponuditi in omogočimo obiskovalcem čim bolj pestro izbiro čebeljih pridelkov. Prijave za prodajo na stojnici sporočite na tel.: 040/436 513 (ga. Magdič). Na voljo je 10 stojnic. Pohitite!

Razpis nadomestnih volitev

Zaradi smrti g. Zakrajška je UO ČZS v skladu z določili 22. člena Pravil ČZS na svoji 2. redni seji, ki je bila 10. 7. 2008, sprejel sklep št. 28 o razpisu nadomestnih volitev za člana UO ČZS notranjskega volilnega okoliša. Nadomestne volitve bodo potekale na delnem volilnem občnem zboru notranjskega volilnega okoliša, in sicer v roku šestih mesecev po njihovem razpisu. ČD notranjskega volilnega okoliša so prejela pisna navodila za vlaganje kandidatur ter izvedbo volilnih postopkov. Postopek evidentiranja morebitnih kandidatov za člana UO ČZS notranjskega volilnega okoliša se je začel 10. 7. 2008, končan pa mora biti najpozneje 10. 12. 2008.

Dobrodelna akcija

Zaradi izrednega uspeha dobrodelno izobraževalne akcije En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev bomo akcijo ponovili tudi v letos. Osrednji dogodek vseslovenske akcije bo 21. novembra. Prosimo vas, da pregledate sezname z razporedi po vrtcih in šolah, ki ste jih predsedniki ČD prejeli po pošti. Razporedi so objavljeni tudi na portalu ČZS pod rubriko Dobrodelna akcija. Morebitne spremembe sporočite najkasneje do 15. septembra ga. Magdič na elektronski naslov tanja.magdic@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. Glede na seznam bodo ČD prejela vso gradivo. Naknadnih sprememb ne bo možno upoštevati.

Dobrote Bele krajine

Čebelarstva zveza Bele krajine in Krajinski park Kolpa v sodelovanju s ČZS, Javno svetovalno službo v čebelarstvu, KGZS-NM in belokranjskimi društvi kmečkih žena organizirata prireditev Dobrote iz belokranjskih čebelnjakov. Program prireditve:

Petek, 5. septembra 2008:

Ob 16. uri bo v večnamenskem domu v Adlešičih letošnje ocenjevanje medenjakov. Ob 19. uri bo predavanje Med v kulinariki. Predavala bo ga. Mrzlikar.

Sobota, 6. septembra 2008:

Ob 19. uri bo v večnamenskem domu v Adlešičih predavanje o medu z degustacijo. Predaval bo g. Plut.

Sobota, 13. septembra 2008:

Ob 11. uri bo v gostišču Štajdohar v Kanizarici srečanje predstavnikov slovenskih regijskih čebelarskih zvez.

Ob 16. uri bo v Šokčevem dvoru v Žužničkih osrednji del prireditve s slovesnim odprtjem. Ob tej priložnosti bodo odprli Belokranjsko čebelarsko učno pot, razstavo uporabe čebeljih pridelkov v gospodinjstvu in fotografsko razstavo Čebela in mi, razglasili pa bodo tudi rezultate ocenjevanja medenjakov in podelili nagrade najboljšim.

Nedelja, 14. septembra 2008:

Ob 10. uri bo organiziran ogled Belokranjske čebelarske učne poti z degustacijo medu.

Promocijska gradiva

Obveščamo vas, da na ČZS še vedno hranimo promocijska gradiva za: ČD Apis, ČD Cerkevnik, ČD Cerkevnik - I. Jurančič, ČD Gorišnica, ČD Grad, ČD Jurovski dol, ČD Oplotnica, ČD Ormož, ČD Središče ob Dravi, ČD Šempeter - Bazara, ČD Šempeter v Savinjski dolini, ČD Žerjav, ČD Krim, ČD Cerknica, ČD Borovnica, ČD Besnica, ČD Krško, ČD Zreče, ČD Gotovlje, ČD Dvor, ČD Ig, ČD Solčava, ČD Domžale, ČD Grosuplje, ČD Litija, ČD Koper, ČD Lovrenc na Pohorju, ČD Turnišče, ČD Notranje Gorice, ČD Vuzenica - Muta in ČD Pesnica. Društva prosimo, da gradiva čim prej prevzamejo na sedežu ČZS. Informacije dobite pri ge. Podlesnik, tel.: 01/729 61 24.

Odprtje čebelarске knjižnice

ČZS je letos začela prenavljati prostore Čebelarске strokovne knjižnice »Janeza Goličnika« pri ČZS v svojem poslopju. Napredek pri prenovi ste lahko spremljali v našem glasilu in na naših spletnih straneh, gradbena dela pa so bila končana konec julija. Zdaj se bodo nadaljevala strokovno zahtevna in zato počasnejša bibliotekarska dela za dokončno ureditev knjižnice.

Postavitev knjižnice je za slovensko čebelarstvo prelomni dogodek, saj je bila to dolgoletna želja številnih čebelarjev. Knjižna zbirka, v kateri je skoraj 3000 enot knjižnega gradiva, ima brez dvoma veliko kulturno in strokovno vrednost. V njej je precej strokovne čebelarске literature ter periodike iz Slovenije in od drugod. Celotno knjižno gradivo si bo mogoče s sistemom COBISS ogledati prek svetovnega spleta. V okviru strokovne knjižnice bo odprta tudi

čitalnica, ki bo vsem čebelarjem in ljubiteljem čebelarstva omogočala poglobljanje strokovnega znanja na področju čebelarstva, saj bo to prvič zbrano in dostopno na enem mestu.

Slovesno odprtje čebelarске knjižnice bo v petek, 10. oktobra 2008, ob 15. uri, v Čebelarském centru Slovenije, nanjo pa vljudno vabimo vse čebelarje in čebelarke, še posebej pa praporščake čebelarских društev. Osrednji govornik bo minister za kulturo.

Hkrati z odprtjem knjižnice bodo potekali Dnevi apiterapije, zaznamovali bomo 110-letnico izhajanja revije Slovenski čebelar, predstavili pa bomo tudi novi Slovenski čebelarски terminološki slovar, ki ga bodo prejeli vsi čebelarji. Čebelarска društva naj slovarje za svoje člane prevzamejo ta dan med 13. in 14.30 uro ter med 17. in 19. uro. Se vidimo oktobra!

MALI OGLASI

PRODAM

Matični mleček, tel.: 041/216 936.

Cvetni prah osmukanec in akacijev med, tel.: 041/990 360.

Kostanjev in gozdni med ter vosek, tel.: 031/503 635.

Kostanjev, cvetlični in akacijev med, tel.: 041/643 003.

Akacijev, lipov in cvetlični med; ob naročilu večjih količin mogoča dostava na dom po vsej Sloveniji, tel.: 040/798 832.

200 kg kostanjevega medu ter 10 AŽ-panjev, 10-satarjev, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Sadjevo žganje, primerno za pridelavo medenih pijač, mogoča tudi dostava, tel.: 031/996 684, 031/563 266.

Vrče za med (40 l, 10 l), ugodno, tel.: 03/713 21 18.

Točilo na 4 sate, ročno, inox (Logar), grelec za med, inox, plastične posode za med, tehtnico za panj in drugo opremo, tel.: 041/593 381.

Brezplačno oddamo omare s stekleno vitrino, tel.: 01/729 61 00, 031/236 041 (g. Tomec, ČZS)

TAM 5500 s 60 AŽ-panji ter močnimi in zdravimi čebeljimi družinami, tel.: 041/289 368.

Čebeljak, stojšče, čebele in opremo, tel.: 01/427 41 48.

10 novih AŽ-panjev, okolica Krškega, tel.: 040/253 874.

AŽ-panje, 10-satarje, kot nove, tel.: 04/512 66 00.

Večje število rabljenih AŽ-panjev (po večini 10S) po ugodni ceni, tel.: 041/734 610.

8 čebeljih družin, tel.: 02/656 81 51, 031/896 684.

5 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/546 839.

Čebelje družine na LR-satih, s panji ali brez njih, tel.: 041/682 020.

KUPIM

Propolis, akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 041/883 744.

Večjo količino lipovega medu, tel.: 041/699 554.

300 kg medu v refuzi, plačilo ob prevzemu z gotovino, tel.: 05/300 55 81.

Točilo za med s pripadajočo opremo, tel.: 040/889 444.

Kontejner za čebele, tel.: 040/777 847.

ZAMENJAM

Sod kostanjevega medu menjam za sod cvetličnega, tel.: 01/836 10 66, 031/836 213.

Cvetlični in lipov med menjam za kostanjev, gozdni ali akacijev med z doplačilom, tel.: 01/52 82 616, 051/440 338.

Trgovina ČEBELARNA
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kaplic Mišina s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Nudimo vam:
 - izdelane opreme in pribor
 - med in druge živalske izdelke
 - različne vrste in vrste panjev
 - izdelane čebele

Delovni čas:
 ponedeljek - sobota od 17. ure
 nedelja - sobota od 12. ure
 nedelja - sobota - zaprto

Na voljo so tudi stroški dostave in montaže opreme.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31

IVAN ŽNIDARŠIČ 1936–2007

Rodil se je 16. februarja 1936 v Raki na Dolenjskem. Po odsluženju vojaškega roka se je najprej zaposlil v rudniku, pozneje pa v podjetju Itas v Kočevju. Tam je dobil tudi stanovanje in si ustvaril družino. Ko so otroci nekoliko odrasli in mu je ostajalo nekaj prostega časa, je nedaleč stran od mesta začel čebelariti. Kljub temu da je čebelaril z majhnim številom panjev, je njegov prispevek na tem področju zelo pomemben, člani ČD Kočevje pa smo mu za to hvaležni. Umril je 20. marca 2007. Pokojni Ivan je bil vse svoje življenje bolj ali manj neopažen – miren in prav takega se bomo spominjali.

ČD Kočevje

JOŽE VESELIČ 1923–2007

Do kože premočeni od dežja s snegom smo drgetali ob odprtem grobu, ko smo se 9. novembra 2007 žalostni poslavljali od dragega prijatelja in spoštovanega čebelarja Jožeta Veseliča iz Livolda pri Kočevju. Ni naključje, da je narava tisto uro tako hudo jokala, saj se je tako kot mi zavedla, da izgublja enega od svojih velikih sinov. Pokojni Jože se je rodil 12. decembra 1923 v vasi Vrhovci v Beli krajini. Osnovno šolo je obiskoval v Adlešičih. Po končani osnovni šoli ga je oče poslal v uko kovaču. Kmalu potem, ko se je

izučil za kovača, je v deželo prihumela italijanska vojska in med drugimi tudi njega zaprla v Padovi v Italiji. Tam je kot mladenič spoznal lakoto in hudobijo okupatorja. Po kapitulaciji Italije so ga na poti domov zajeli Nemci in ga poslali v nemški delovni tabor v bližini Celja. Od tam je leta 1944 pobegnil v partizane in se izkazal v bojih z zmagovito 14. brigado. Zelo rad sem prisluhnil njegovim prigodam iz tedanjega časa. Govoril je o vsakodnevnih bojih z Nemci, o juriših na bunkerje in obroče v snegu in mrazu. Pri tem so bili neprespani in tako hudo lačni, da je bilo vse dobro, tudi surovo meso že nekaj dni poginulega konja. Jože je bil ponosen na svoj prispevek k svobodi in prav je tako. Po vojni ga je usoda zanesla najprej v vas Fikšinci v Prekmurju. Tam se leta 1947 poročil z ženo Anico in kmalu se jima je rodila hčerka Veronika. Že leta 1949 so se preselili v Livold pri Kočevju, tam pa se je družina povečala še za tri sinove. Jože se je skupaj z drugimi priseljenici takoj dejavno vključil v obnovo kraja. Uspešno je deloval v številnih organizacijah. V prostem času je rad zahajal v gozd in lovil polhe. Za čebele ga je navdušil svak Miketič, ki mu je tudi podaril prvi roj. Drugega je našel kar v drevesnem duplu. Tako se je v petdesetih letih začela njegova uspešna čebelarska pot. Že leta 1956 je kot član prve povojne skupine na veterinarski šoli v Ljubljani opravil izpit za čebelarskega preglednika, potem pa se je dejavno vključil v organe čebelarske družine. Postal je predsednik različnih organov in komisij, stalni član upravnega odbora, praporščak in podpredsednik društva. Jože

je čebelarstvo postopno povečeval in postal tudi prevaževalec. Bil je prijeten in pošten sogovornik, poln znanja in zelo odprtega srca. Nepozabna bodo ostala srečanja z njim. Številne je navdušil za čebele, med drugimi tudi svojo hčer in zeta Nika, ki nadaljuje njegovo delo. Podaril nam je nešteto čebeljih družin. Med drugim je spisal kar nekaj pregovorov. Bil je odličen gostitelj. Pri svojem čebelnjaku v Suhem Potoku je bil pogosto gostitelj domačih in tujih čebelarskih delegacij. Za njegov prispevek k razvoju čebelarskega društva ga je društvo nagradilo z odličjema Antona Janše III. in II. stopnje, s plaketo društva in z lesorezom. Vse te zahvale so poplačale le delček tega, kar nam je dal naš dobri prijatelj in čebelarski brat. Zato Jože ne boš nikoli pozabljen!

Viktor Pešelj, ČD Kočevje

JOŽE MALNARIČ 1926–2007

Novembra 2007 nas je po dolgotrajni bolezni zapustil dolgoletni čebelar Jože Malnarič. Rojen je bil

ob prelepem izviru reke Krupe, po poroki pa se je preselil v Brusnice pod Gorjanci. S čebelami se je prvič srečal pri sestrični Albini iz znane belokranjske čebelarske družine. Svoj prvi čebelnjak s 30 panji si je zgradil ob svojem novem domu v Novem mestu. Kmalu je povečal čebelarstvo ter čebele preselil v Male Brusnice pod Gorjanci. Ves čas čebelarjenja je bil dejaven v našem društvu, kot priznanje za svoje delo pa je prejel odličji Antona Janše

III. in II. stopnje, ob 100-letnici društva pa je postal tudi njegov častni član. Za zadnji počitek si je izbral kotiček pod Gorjanci, med čebelnjakom in vinogradom, kjer sta z ženo preživela veliko lepih trenutkov. Prijatelji čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Novo mesto

FRANC CEBIN 1913–2007

Člani ČD Kočevje smo 16. oktobra lani na zadnjopospremili našega najstarejšega in častnega člana Franca Cebina. Rodil se je 9. februarja 1913 v vasi Otavice pri Ribnici na Dolenjskem. V Kočevje je prišel sredi vojne vihre leta 1943 in tam tudi ostal. Zaposlil se je v podjetju Zidar in zasnoval družino. Ker je pokojni France izviral iz čebelarske družine, si je tudi sam želel postati čebelar. Želja se mu je izpolnila že takoj po vojni leta 1946, ko si je pridobil prvi roj, ki je bil tedaj zaradi pomanjkanja hrane vreden več kot zlato. France je z nekaj panji čebelaril vse do svoje smrti, torej kar 61 let. Za svoj velik prispevek k varstvu narave (bil je čebelar in lovec) je prejel številna odličja. V ČD je kot eden prvih že leta 1983 prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Leta 1995 je prejel še plaketo društva za zasluge

pri razvoju in ohranjanju kranjice na Kočevskem. Med čebelarji je bil cenjen in spoštovan. Vsako srečanje z njim je bilo prijetno. Kljub temu da so ga bremenila leta, France ni klonil, še vedno je rad prihajal med nas. Čeprav je njegov prešeren smeh za vedno zamrl, bo spomin nanj ostal.

ČD Kočevje

IVAN VESELIČ 1931–2007

Rodil se je 22. januarja 1931 v Vrhovcih pri Adlešičih v Beli krajini. Po drugi svetovni vojni ga je pot za kruhom zanesla v tedaj izpraznjeno Kočevsko, natančneje, v Livold. Tam si je ustvaril družino in dom. Kot sin čebelarja si je želel svoje čebele, zato si je ob hiši v sedemdesetih letih postavil tudi čebeljak. V njem je čebelaril s približno 40 čebeljimi družinami. Ivan je bil izjemno samozavesten, oče pa mu je posredoval veliko znanja, zato je pogosto zavračal različne nasvete. Bil je nekoliko samosvoji, kljub temu pa je bil znan po tem, da je imel skoraj vedno močne čebele. Njegove čebele so bile najpomembnejše oprashaške v vasi, zato je bil njegov prispevek k obilnosti pridelkov zelo pomemben. Za delo v organih društva je pokojni Ivan prejel odličje Antona Janše III.

stopnje in plaketo ČD. Marsikaj je v življenju lahko premagal, boleznim, ki ga je stiskala zadnje leto, pa žal ni mogel. Odšel je sredi lanskega poletja, jeseni lani pa so odmrle tudi njegove čebele. Kako žalostno.

ČD Kočevje

SIMO VUKOJEVIČ 1948–2007

Lani aprila, ko se je začela prebuhati narava in so čebele že nabirale prvi nektar, je tiho odšel Simo. Premagala ga je neizprosna bolezen. Rodil se je leta 1948 v Sankem Mostu v Bosni in Hercegovini, na delo v Kočevje pa je prišel, ko je bil star komaj 16 let. Tam si je ustvaril tudi družino. Čebelariti je začel po invalidski upokojitvi leta 1990. Čebelarstvo mu je bilo v veliko veselje, pri tem delu pa je bil tudi uspešen. Čebelaril je s 40 čebeljimi panji. Simo se je redno udeleževal vseh predavanj, ki jih je pripravljalo društvo. Zanimali sta ga predvsem zdravstvena tematika in biologija čebelarjenja. Bil je skoraj neopazen, vendar prijazen čebelarski tovariš in takega bomo ohranili v spominu. Po njegovi smrti bodo za čebele skrbeli člani njegove družine in tako ohranili tudi spomin nanj. To je dejanje, ki je vredno posnemanja.

ČD Kočevje

† FRANC GRAJZAR

Uredniški odbor Slovenskega čebelarja je ostal brez svojega zvestega člana in dobrega sodelavca g. Franca Grajzarja. Pokojni Franc je bil odličen čebelar, čebele pa je tudi prevažal. Za naše glasilo je leta 2003 pisal Čebelarjeva opravila po mesecih. Naše skupno delo je obogatil s tehtno kritičnostjo do strokovnih vprašanj, to pa je bilo v prid tako reviji kot tudi vsem, ki smo z njim sodelovali. S hvaležnostjo ga bomo ohranili v lepem spominu.

Uredniški odbor SČ

ČEBELARSTVO RIHAR - KOČJAN

Robert Kočjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06, faks: 01/ 364 13 07
GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@siol.net
www.rihar-kocjan.si

DELOVNI ČAS:

pon.–čet. od 8.–12. in od 15.–18. ure, petek od 8.–15. ure
Trgovina bo ob sobotah ZAPRTA do konca leta

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike, AŽ in LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice
- plastične odtočne pipe
- čebelarске lopatice

**ČEBELARJEM
Z VELJAVNO
ČLANSKO
IZKAZNICO
PRIZNAMO
POPUST
PRI NAKUPU
NAD 42 EUR**

Avt. dozirna brizga

Testna mreža

Plastični pitalnik 5 l

ZMERNE CENE – TRADICIJA – KVALITETA – IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Zajc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, uredništvo (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si – tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si – poslovna sekretarka Barbara Zajc: barbara.zajc@czs.si

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2008 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 43 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 5 € za nečlane. Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 36 €. Člani lahko objavljajo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 500 €, v sredini 300 €, pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Cene so brez DDV.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Priprava za tisk in tisk: Schwarz, d. o. o., Koprška 106/D, 1000 Ljubljana

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Glasiło Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdo pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev programa ČSS za leto 2008.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si. Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Na zalogi velika izbira modelov
za vlivanje sveč

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

ob sobotah:
9.00 - 12.00

Logar

MLINČEK ZA CVETNI PRAH

NOVO
OMETALNIK
ČEBEL IZ
NERJAVEČEGA
MATERALA IN
S POSEBNIM
MEHANIZMOM
ZA VPETJE
LONČA

NOVO

Možnost ugodnega
nakupa s
sofinanciranjem
nakupa čebelarke opreme
iz EU in RS.

Privoščite si najboljše.

INKUBATOR ZA VZREJO MATIC, **AKCIJA!**
DIGITALNI - 70 CELIC 699,00 EUR

SUŠILEC ZA CVETNI PRAH
Z DEVETIMI PLADNJI

INKUBATOR DIGITALNI
ZA VZREJO MATIC

NOVO

NOVO

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

INKUBATOR ZA VZREJO MATIC, **AKCIJA!**
DIGITALNI - 150 CELIC 1.040,00 EUR

Akcijski ceni veljata od 1.7. do 31.8.2008 oz. do prodaje zaloga.
Popusti se med seboj ne seštevajo.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme
v vrednosti nad 42 EUR priznamo čebelarjem
z veljavno čebelarstvo izkaznico **4% popusta.**